Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

RAPORT ROCZNY

SPIS TREŚCI

LIST OD KIEROWNICTWA 4

OBSZARY DZIAŁANIA FUNDACJI 8

SZESNASTY ROK DZIAŁALNOŚCI

- INICJATYWY W ZAKRESIE EDUKACJI 9
- ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH 18
- DZIELIMY SIĘ DOŚWIADCZENIEM POLSKIEJ TRANSFORMACJI 30
- MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY 35

LUDZIE, PROJEKTY, INICJATYWY 36

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015 ROKU ORAZ RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA 50

- RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA 51
- SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015 ROKU 52
- INFORMACJA DODATKOWA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015 ROKU 55

RADA DYREKTORÓW 64

ZARZĄD I PRACOWNICY 66

2015

LIST OD KIEROWNICTWA

LIST OD KIEROWNICTWA

W 2015 roku minęło piętnaście lat od rozpoczęcia działalności programowej przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności.

W uroczystości jubileuszowej, jaka odbyła się w maju w Warszawie, udział wzięli znamienici goście: Pani Anna Komorowska, Małżonka Prezydenta RP; Profesor Jerzy Buzek, były Premier RP i Przewodniczący Parlamentu Europejskiego; Profesor Andrzej Rzepliński, Prezes Trybunału Konstytucyjnego; Krzysztof Kwiatkowski, Prezes Najwyższej Izby Kontroli; Ambasador USA Stephen Mull; Minister Jacek Michałowski, Szef Kancelarii Prezydenta RP, a także inni przedstawiciele władz oraz liderzy mediów i biznesu.

Obecni byli również Członkowie Rady Dyrektorów PAFW, realizatorzy fundacyjnych programów, liderzy PAFW i ich tutorzy, animatorzy aktywności lokalnej, a także przedstawiciele środowisk i instytucji blisko współpracujących z Fundacją, zwłaszcza organizacji obywatelskich z całej Polski. Z okazji jubileuszu listy z gratulacjami dla Fundacji nadesłali: Prezydent RP Bronisław Komorowski, Wiceprezydent USA Joe Biden oraz byli Prezydenci Polski – Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski. Uroczystość stała się okazją do uhonorowania statuetkami piętnastolecia naszych Partnerów – realizatorów programów PAFW, z którymi Fundacja współpracuje od wielu lat. Jubileusz 15-lecia PAFW był połączony ze zjazdem uczestników Programu Stypendialnego im. Lane'a Kirklanda, w którym udział wzięło 300 absolwentów programu z 11 krajów: Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Kazachstanu, Kirgistanu, Litwy, Mołdawii, Rosji, Słowacji i Ukrainy.

Piętnaście lat temu Fundacja przyjęła Deklarację Zasad i Celów, podkreślając podwójną misję, z jaką została utworzona: umacniania efektów polskiej transformacji oraz dzielenia się doświadczeniami Polski z innymi krajami Europy Środkowej i Wschodniej. Konkretyzując tak ogólnie nakreślone cele postanowiono wówczas, że w swoich przedsięwzięciach na terenie Polski Fundacja koncentrować się będzie na wyrównywaniu szans edukacyjnych w połączeniu z podniesieniem jakości oświaty oraz na wyzwalaniu i wspieraniu energii obywatelskiej w lokalnych społecznościach, służąc tym samym budowie kapitału społecznego. Od początku przedsięwzięcia te były skierowane przede wszystkim do mieszkańców wsi i małych miast. Obecnie swoją misję Fundacja realizuje poprzez programy w trzech głównych obszarach: edukacji, rozwoju społeczności lokalnych oraz dzielenia się polskimi doświadczeniami w zakresie transformacji.

Do końca 2015 roku Fundacja przeznaczyła na swą działalność programową ponad 164 miliony dolarów. Pozwoliło to m.in. na sfinansowanie blisko 27 tysięcy stypendiów dla młodych ludzi z niezamożnych rodzin, przeszkolenie w zakresie nowoczesnych metod nauczania ponad 65 tysięcy nauczycieli, zrealizowanie blisko 12 tysięcy lokalnych projektów skierowanych do setek tysięcy osób oraz 30 tysięcy projektów edukacyjnych w ponad 2000 szkół z udziałem ponad 11 tysięcy studentów-wolontariuszy, którzy dotarli do 300 tysięcy dzieci i nastolatków. Z oferty programowej Fundacji bezpośrednio skorzystało 14 tysięcy szkół, a 21 tysięcy liderów i pracowników organizacji pozarządowych oraz 9 tysięcy bibliotekarzy zostało objętych szkoleniami służącymi podnoszeniu ich kwalifikacji i kompetencji. W wizytach studyjnych do Polski uczestniczyło ponad 7600 osób z Ukrainy, Białorusi, Rosji, Gruzji, Mołdawii oraz innych krajów.

Z wielką satysfakcją obserwujemy efekty programów Fundacji, zwłaszcza tych rozpoczętych jeszcze przed piętnastoma laty. Należy do nich „English Teaching", w ramach którego zrealizowano blisko 900 projektów edukacyjnych służących promocji nauki języka angielskiego, a zarazem pobudzających i rozwijających ciekawe inicjatywy społeczne na terenach wiejskich i w małych miastach. Program „Szkoła Ucząca Się" (SUS) objął już swoim zasięgiem ponad 3 tysiące szkół

wprowadzających u siebie kompleksowe działania na rzecz podniesienia jakości nauczania z wykorzystaniem najlepszych wzorców zagranicznych i polskich doświadczeń. Szkoleniami oferowanymi w ramach wszystkich komponentów „SUS" zostało objętych dziesiątki tysięcy nauczycieli.

Odnośnie zaś drugiego wiodącego motywu w naszych działaniach, jakim jest wzmacnianie i pobudzanie energii obywatelskiej na terenach wiejskich i w małych miastach, w ramach programu „Działaj Lokalnie", który był jednym z pierwszych programów grantowych Fundacji, wsparliśmy już blisko 8 tysięcy inicjatyw społecznych. Służyły one rozwiązywaniu lokalnych problemów i pobudzaniu aspiracji rozwojowych w małych miejscowościach, w które zaangażowało się prawie 3 miliony uczestników, w tym ponad 150 tysięcy wolontariuszy. Sukcesywnie powiększa się Sieć Ośrodków Działaj Lokalnie – od 15 ośrodków w 2004 roku do 67 w 2015 roku – i obecnie obejmuje łącznie 618 gmin. W każdym województwie działają już co najmniej dwa Ośrodki Działaj Lokalnie przyznające dotacje w otwartych konkursach grantowych.

Nadal rozwija się Portal Organizacji Pozarządowych ngo.pl, utworzony w roku 2000, będący kluczowym elementem „Towarzystwa Wzajemnej Informacji" – systemu wsparcia dla organizacji obywatelskich, umacniającego infrastrukturę trzeciego sektora w Polsce. Baza danych portalu zawiera informacje na temat ok. 150 tysięcy polskich i zagranicznych organizacji pozarządowych.

Pierwszym, długofalowym przedsięwzięciem Fundacji o charakterze międzynarodowym był Program Stypendialny im. Lane'a Kirklanda. Grono stypendystów programu – młodych liderów życia gospodarczego, społecznego i politycznego z jedenastu krajów Europy Środkowej i Wschodniej – liczy obecnie 654 osoby. Równolegle, w ramach programu „Przemiany w Regionie" (RITA), w ciągu piętnastu lat zaoferowaliśmy wsparcie dla blisko 1000 projektów rozwijających współpracę między polskimi organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami edukacyjnymi, które dzielą się polskim doświadczeniem w zakresie przemian społeczno-gospodarczych oraz integracji europejskiej z partnerami w krajach Europy Wschodniej, Zakaukazia i Azji Centralnej.

W minionym roku zakończyliśmy realizację unikalnego przedsięwzięcia, jakim był Program Rozwoju Bibliotek, będący efektem partnerskiej współpracy pomiędzy Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności a Fundacją Billa i Melindy Gatesów. Przedsięwzięcie, realizowane od 2008 roku do kwietnia 2015, przez utworzoną przez PAFW Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, zostało sfinansowane w głównej mierze z grantu w wysokości blisko 31 milionów dolarów przekazanego Fundacji Wolności przez Fundację Gatesów. Program przyczynił się do przekształcenia 3808 placówek bibliotecznych z ponad 1250 gmin w nowoczesne, wielofunkcyjne centra dostępu do informacji, edukacji i kultury, animujące zarazem aktywność obywatelską. Placówki biblioteczne uczestniczące w Programie Rozwoju Bibliotek, zlokalizowane poza wielkimi aglomeracjami miejskimi, uzyskały dostęp do sprzętu elektronicznego (m.in. do komputerów, laptopów, tabletów i drukarek), bezpłatnego Internetu (oferowanego przez Orange Polska) oraz szkoleń. Dodatkowo firma Microsoft bezpłatnie udostępniła im oprogramowanie o łącznej wartości ok. 18 milionów dolarów. Wsparcie dla bibliotek i środowiska bibliotekarzy jest kontynuowane przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w ramach strategii umacniania trwałości Programu Rozwoju Bibliotek.

Ubiegły rok rozpoczęliśmy od smutnego wydarzenia – pożegnaliśmy Frederica Bohena, Członka Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, Przewodniczącego Komitetu Inwestycyjnego Rady, głęboko zaangażowanego w działalność Fundacji, naszego Przyjaciela, Człowieka wielkiego serca. Fred odegrał ważną rolę w działaniach na rzecz wzmocnienia potencjału

PAFW w wymiarze finansowym i organizacyjnym, co miało istotny wpływ na rozszerzenie oferty programowej Fundacji. Będzie nam Go bardzo brakować.

Jesienią 2015 z członkostwa w Radzie Dyrektorów zrezygnowali Profesor Zbigniew Brzeziński i Robert G. Faris, należący do grona współzałożycieli PAFW. Ich wszechstronna wiedza, kompetencje i doświadczenie okazały się ogromnie przydatne po 1989 roku, gdy Stany Zjednoczone zaoferowały wsparcie dla polskich reform. Odegrali wtedy kluczową rolę w pionierskim przedsięwzięciu, jakim był Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości, który w latach dziewięćdziesiątych aktywnie wspierał rozwój gospodarki rynkowej w Polsce. Dzięki efektywnej polityce inwestycyjnej, Fundusz wypracował znaczącą nadwyżkę z powierzonych mu przez Kongres USA 240 milionów dolarów. Na podstawie uzgodnień pomiędzy rządami Polski i Stanów Zjednoczonych 120 milionów dolarów zwrócono do budżetu USA, natomiast pozostałą część kapitału wraz z wypracowaną nadwyżką – łącznie 255 milionów dolarów – przekazano Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Utworzenie Fundacji nie byłoby możliwe bez osobistych wysiłków Profesora Zbigniewa Brzezińskiego oraz Roberta G. Farisa, a także bez zaangażowania Johna Birkelunda oraz Ambasadora Nicholasa Reya. Przez ostatnie 15 lat Zbigniew Brzeziński i Robert Faris aktywnie uczestniczyli w pracach PAFW, wspierając jej Radę Dyrektorów oraz Zespół swoim doświadczeniem i cennymi radami, co miało istotny wpływ na rozwój naszej organizacji. Liczymy na ich dalsze wsparcie, zarówno w ramach naszych przyjacielskich kontaktów, jak i z racji formalnego statusu; obydwaj są obecnie Członkami Honorowymi Rady Dyrektorów PAFW.

Jubileusz z jednej strony skłania do podsumowań, z drugiej zaś stwarza wyjątkową okazję do przekazania naszych serdecznych podziękowań wszystkim Współpracownikom, Partnerom i Przyjaciołom Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, a także licznym uczestnikom fundacyjnych programów. Słowa uznania kierujemy do organizacji pozarządowych, które podjęły się roli realizatorów programów PAFW; w każdej z nich o naszych wspólnych osiągnięciach decydowały znakomite zespoły kompetentnych i pełnych zaangażowania osób. Jesteśmy w szczególności wdzięczni Członkom Rady Dyrektorów – bez ich zaangażowania osiągnięcie naszych celów nie byłoby możliwe.

Wierzymy, że dotychczasowe dokonania stanowią solidną podstawę dla dalszego rozwoju Fundacji, a zdobyte doświadczenia i wsparcie, na jakie możemy liczyć ze strony naszych partnerów, stanowią poważny kapitał, który pozwala na pomyślną kontynuację fundacyjnej misji w przyszłości.

Nowy Jork/Warszawa, czerwiec 2016 r.

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady Dyrektorów

Jerzy Koźmiński
Prezes Fundacji

OBSZARY DZIAŁANIA FUNDACJI

Inicjatywy w zakresie edukacji

- ENGLISH TEACHING
- RÓWNAĆ SZANSE
- SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)
- STYPENDIA POMOSTOWE
- PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI
- UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)

Rozwój społeczności lokalnych

- WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
- DZIAŁAJ LOKALNIE
- NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE
- LIDERZY PAFW
- KONKURS „PRO PUBLICO BONO”
- PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK
- LOKALNE PARTNERSTWA PAFW
- OBYWATEL I PRAWO

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

- STYPENDIA IM. LANE’A KIRKLANDA
- PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)
- STUDY TOURS TO POLAND (STP)

Monitoring, ewaluacje i analizy (MEVA)

Inicjatywy w zakresie edukacji

- → ENGLISH TEACHING
- → RÓWNAĆ SZANSE
- → SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)
- → STYPENDIA POMOSTOWE
- → PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI
- → UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)

ENGLISH TEACHING

→ Dotacja PAFW wyniosła **6.508.745** USD, w tym 454.321 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida"**

→ więcej informacji: **www.englishteaching.org.pl**

Realizowany od 2000 roku program inicjuje i wspiera działania na rzecz promocji języka angielskiego oraz poprawy poziomu jego nauczania wśród dzieci i młodzieży z małych miast i wsi. Tym samym służy wyrównywaniu ich szans edukacyjnych. Jednocześnie program przyczynia się do rozwoju zawodowego nauczycieli języka angielskiego pracujących w małych miejscowościach.

„English Teaching" jest przedsięwzięciem, które promując naukę języka angielskiego, pobudza i rozwija różnorakie inicjatywy społeczne. Ich efekty często wykraczają poza założony cel, co wyraża się w ogólnej aktywizacji społeczności lokalnych. Działania programu kierowane są głównie do nauczycieli języka angielskiego uczących w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz w przedszkolach na terenach wiejskich i w małych miastach. W ofercie programu znajdują się szkolenia dla anglistów połączone z możliwością realizacji przez nich małych projektów, a także pomoc w zakresie przygotowania takich projektów w formie szkoleń i doradztwa.

W dotychczasowych edycjach programu, w latach 2000-2015, poprzez konkursy grantowe kierowane do szkół i organizacji pozarządowych z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców, dofinansowano 864 projekty, w wyniku których w wielu szkołach powstały kluby miłośników kultury anglosaskiej i języka angielskiego, biblioteczki z literaturą i prasą anglojęzyczną oraz koła teatralne. Organizowano liczne konkursy wiedzy o anglosaskich pisarzach, kulturze i historii, a także festiwale piosenki. Dzieci i młodzież otrzymały możliwość obejrzenia anglojęzycznych filmów oraz uczestnictwa w lekcjach prowadzonych przez „native speakers". W projektach uczestniczyło bezpośrednio ponad 64 tysiące uczniów i około 4000 nauczycieli, a pośrednio ponad 165 tysięcy rodziców oraz innych przedstawicieli lokalnych społeczności.

Oferta programu to także szkolenia metodyczne „Weekends with English Teaching" dla anglistów z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców. Dotychczas przeprowadzono 117 takich szkoleń, a łącznie wzięło w nich udział prawie 5300 nauczycieli.

Najaktywniejsi nauczyciele uczestniczący w programie mają możliwość poszerzania swoich kompetencji podczas trzytygodniowej Letniej Szkoły „Teaching English to Speakers of Other Languages" (TESOL), organizowanej przez Uniwersytet Gonzaga w USA.

W ramach programu zorganizowano 13 ogólnopolskich spotkań edukacyjnych „English Teaching Market" – dla nauczycieli języka angielskiego oraz zainteresowanych instytucji, organizacji, szkół i wydawnictw; uczestniczyło w nich łącznie około 7000 osób. Te coroczne spotkania służą między innymi rozwojowi sieci współpracy nauczycieli języka angielskiego z małych miejscowości; są wspierane przez portal społecznościowy i regularne e-newsy o innych inicjatywach edukacyjnych, takich jak granty, szkolenia, konkursy.

W 2015 r., z inicjatywy Ambasadorów English Teaching (najaktywnieszych nauczycieli uczestniczących w programie), powstało Ogólnopolskie Stowarzyszenie Anglistów „English Teaching", którego celem jest m.in. doskonalenie zawodowe nauczycieli angielskiego, szczególnie z małych miejscowości, a także prowadzenie działań rzeczniczych.

RÓWNAĆ SZANSE

→ Dotacja PAFW wyniosła
12.464.942 USD,
w tym 1.087.368 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu:
Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży

→ więcej informacji:
www.rownacszanse.pl

Celem prowadzonego od 2001 roku programu jest wspieranie inicjatyw społecznych służących wyrównywaniu szans na dobry start w dorosłe życie młodzieży z terenów wiejskich i małych miast (do 20 tysięcy mieszkańców), poprzez podnoszenie ich kompetencji i rozwój umiejętności społecznych, takich jak praca w zespole, zdolność pozyskiwania wsparcia dla realizacji wytyczonych celów, czy umiejętność planowania swoich działań.

W ramach programu organizacje pozarządowe, domy kultury, biblioteki oraz grupy nieformalne ubiegają się o dotacje na projekty, które pobudzają aspiracje dzieci i młodzieży, sprzyjają rozwijaniu ich umiejętności realizowania samodzielnie i realistycznie postawionych celów, kształtują postawy aktywności i otwartości, a także zachęcają do działań na rzecz własnego środowiska. Dzięki realizowanym projektom młodzi ludzie mają możliwość uczestniczenia w zajęciach wykraczających poza standardową ofertę edukacyjną szkoły. W 2015 roku, w ramach Ogólnopolskiego Konkursu Grantowego oraz Regionalnego Konkursu Grantowego, dofinansowano łącznie 139 projektów.

Ofertę programu uzupełniają szkolenia dla koordynatorów projektów – podnoszą ich kwalifikacje, uczą prowadzenia projektu z położeniem nacisku na angażowanie młodzieży jako aktywnego twórcy, uczestnika i bezpośredniego realizatora przedsięwzięcia. Koordynatorzy projektów mogą również skorzystać ze szkoleń ICT w ramach programu „Nowe Technologie Lokalnie"; w 2015 roku uczestniczyły w nich 73 osoby.

Ważnym komponentem programu są także Lokalne Fora „Równać Szanse", organizowane cyklicznie przez organizacje biorące udział w programie. Fora są miejscem, gdzie instytucje i osoby zaangażowane w swoich środowiskach w działania na rzecz młodzieży prowadzą dyskusje na temat potencjału środowiska lokalnego, a także barier, które pomniejszają szanse rozwojowe młodych ludzi z małych miejscowości. W 2015 roku przeprowadzono 11 lokalnych forów z udziałem około 370 uczestników.

Efekty piętnastu edycji programu

to przede wszystkim realizacja ponad 2500 projektów z udziałem ok. 134 tysięcy uczestników (pośrednio wzięło w nich udział prawie 440 tysięcy osób), a także aktywizacja i integracja lokalnych środowisk wokół działań na rzecz dzieci i młodzieży. Wydano 25 publikacji opisujących metodologię modelowych projektów, które mogą być realizowane w różnych częściach Polski. Są one dostępne na stronie internetowej programu www.rownacszanse.pl. Powstało ponad 150 lokalnych organizacji pozarządowych, a wiele projektów jest kontynuowanych po zakończeniu finansowego wsparcia udzielonego w ramach programu.

W 2015 r. odbyło się spotkanie jubileuszowe podsumowujące piętnastoletni dorobek programu, podczas którego zaprezentowano m.in. najlepsze praktyki angażowania młodzieży w działania w przestrzeni publicznej oraz prognozy trendów społecznych, które w przyszłości wpływać będą na sytuację młodych ludzi w Polsce. Jubileusz był także okazją do promocji poradnika „Niech nas zobaczą, czyli jak swoje działania pokazać w przestrzeni publicznej?" przygotowanego przez ekspertów oraz koordynatorów projektów programu „Równać Szanse".

W minionym roku odbyła się także druga edycja szkoły letniej dla 24 najbardziej aktywnych uczestników projektów. Jej celem jest doskonalenie umiejętności realizacji inicjatyw społecznych na rzecz lokalnego środowiska oraz rozwijanie kompetencji liderskich. Osoby, które ukończą szkołę letnią mają możliwość otrzymania dotacji na realizację krótkookresowych projektów na rzecz swoich lokalnych społeczności.

Poprzez program Fundacja wspiera inicjatywę Klubów Młodego Odkrywcy (KMO), będącą kontynuacją projektu modelowego zainicjowanego w ramach programu w 2002 roku przez Kłodzkie Towarzystwo Oświatowe, obecnie realizowaną przez Centrum Nauki Kopernik. Celem Klubów Młodego Odkrywcy jest popularyzacja wśród dzieci i młodzieży zainteresowania naukami ścisłymi. Ich formuła umożliwia młodym ludziom uczenie się poprzez eksperymentowanie i prowadzenie samodzielnych doświadczeń z wykorzystaniem prostych, łatwo dostępnych materiałów. Miniony rok zaowocował organizacją czwartej edycji Forum Klubów Młodego Odkrywcy, które zgromadziło ponad 200 osób. Forum jest platformą kontaktów i wymiany doświadczeń, służy również promocji Klubów. Sieć KMO liczy już blisko 500 jednostek, należą do niej również te, które powstały na Ukrainie, Białorusi, Litwie i w Gruzji.

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)

W ramach programu „Szkoła Ucząca Się" (SUS), realizowanego od 2000 roku, prowadzone są kompleksowe działania na rzecz podniesienia jakości polskiej oświaty z wykorzystaniem najlepszych wzorców zagranicznych. Poprawa jakości pracy szkół, w szczególności z terenów wiejskich i małych miast, odbywa się głównie poprzez doskonalenie warsztatu pracy nauczycieli. „SUS" wprowadza w ich codzienną praktykę autorski system zapewniania jakości, który w efekcie prowadzi do zwiększenia autonomii zespołu nauczycielskiego, wzmocnienia dyrektora jako lidera wdrażania zmian w szkole, poprawy pracy zespołowej oraz wpływa na poprawę wyników nauczania.

„SUS" to szeroki program obejmujący m.in. szkolenia nauczycieli, warsztaty dla rad pedagogicznych, konferencje dla dyrektorów, kursy internetowe, systemowy program wsparcia we wprowadzaniu oceniania kształtującego, laboratoria edukacyjne, a także studia podyplomowe. Uczestniczące w programie szkoły wypracowują rozwiązania organizacyjne profesjonalizujące pracę nauczycieli, monitorują efekty swoich działań, dzielą się między sobą najlepszymi praktykami. Efektem realizacji programu jest podniesienie jakości w kluczowych obszarach pracy szkół, jakimi są: efektywność kształcenia (nauczania i uczenia się uczniów), szkoła jako instytucja, a także relacje szkoły ze środowiskiem zewnętrznym.

W ciągu 15 lat w programie uczestniczyło ponad 3100 szkół (z tego

→ Dotacja PAFW wyniosła
9.743.701 USD,
w tym 734.857 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu:
Centrum Edukacji Obywatelskiej

→ więcej informacji:
www.sus.ceo.org.pl

ponad 1200 w zasadniczej części programu „SUS", wprowadzających również podstawy oceniania kształtującego), zaś szkoleniami oferowanymi w ramach wszystkich komponentów „SUS" zostało objętych ponad 65 tysięcy nauczycieli.

Od 2009 roku realizowane są dwa duże projekty – „Nauczycielska Akademia Internetowa" (N@I) oraz „Akademia Uczniowska". Pierwszy to zakrojone na najszerszą skalę w Polsce szkolenia na odległość dla nauczycieli różnych przedmiotów ze wszystkich typów i poziomów szkół oraz przedszkoli. Kursy „N@I", wykorzystujące e-learning oraz coaching przez Internet, między innymi przygotowują nauczycieli do stosowania nowoczesnych technik informacyjnych w pracy z uczniami. „N@I" oferuje 7 rocznych kursów. W roku szkolnym 2014/15 w szkoleniach „N@I" wzięło udział ponad 1500 nauczycieli, a w roku 2015/16 chęć udziału zgłosiło kolejnych 1500 osób.

Wieloletnie doświadczenia „SUS" wykorzystywane były w zakończonym w 2015 roku programie „Akademia Uczniowska" finansowanym ze środków unijnych. Jego celem była promocja matematyki i przedmiotów przyrodniczych wśród gimnazjalistów. Zostało nim objętych 310 gimnazjów, 1500 nauczycieli i ponad 40 tysięcy uczniów. Szkoły otrzymały m.in. fundusze na działanie kół naukowych z zakresu matematyki, fizyki, chemii i biologii, zestawy młodego odkrywcy oraz możliwość uczestnictwa w festiwalach nauki.

Od 2007 roku, przy współpracy z Collegium Civitas i Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Kadry Kierowniczej Oświaty, w ramach programu prowadzone są Studia Podyplomowe Liderów Oświaty, których zadaniem jest doskonalenie kwalifikacji dyrektorów szkół oraz pracowników organów nadzoru i kuratoriów oświaty. Dotychczas dyplom ukończenia studiów otrzymało 291 osób.

PAFW jest partnerem przedsięwzięcia „Szkoła z klasą 2.0", promującego wykorzystanie w uczeniu się i nauczaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych. Jest ono rozwinięciem rozpoczętej w 2002 roku akcji „Szkoła z Klasą", która powstała z inspiracji programem „SUS", a prowadzona była przez Centrum Edukacji Obywatelskiej we współpracy z „Gazetą Wyborczą". Do końca 2015 r. wzięło w niej udział ponad 8,5 tysiąca szkół z całej Polski. Jej rozszerzenie stanowiły takie inicjatywy, jak: „Nauczyciel z Klasą", „Lego, Cogito, Ago", „Uczeń z Klasą" i „Szkoła Myślenia". W 2014 roku uruchomiono pilotażowy projekt „Nauczyciel/ka I klasa" oferujący szkolenia, wsparcie eksperckie, a także platformę wymiany doświadczeń i inspiracji dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej. Do końca 2015 roku projekt objął swoim zasięgiem blisko 800 nauczycieli.

STYPENDIA POMOSTOWE

→ Dotacja PAFW wyniosła
19.755.531 USD,
w tym 859.901 USD w 2015 roku.

→ Realizatorzy Programu:
Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
Fundacja Dobra Sieć („Moje Stypendium" i „e-wolontariat")

→ więcej informacji:
www.stypendia-pomostowe.pl
www.paii.pl
www.dobrasiec.org

Przedsięwzięcie zostało zainicjowane w 2002 roku w odpowiedzi na istotny problem społeczny, jakim jest wyraźna dysproporcja w dostępie do studiów między młodzieżą mieszkającą na wsi i w miastach. Program ułatwia uzdolnionej młodzieży z małych miejscowości, w tym z terenów popegeerowskich, podjęcie decyzji o kontynuacji nauki na wyższych uczelniach poprzez stworzenie możliwości uzyskania stypendium na pierwszy rok studiów.

„Stypendia Pomostowe" są wspólnym przedsięwzięciem różnych partnerów. Jest ono finansowane przez: Polsko-Amerykańską Fundację Wolności, Narodowy Bank Polski, Fundację PZU, Fundację BGK, Fundację Orange, Fundację BGŻ, Fundację Wspomagania Wsi, a także koalicję ok. 100 lokalnych organizacji pozarządowych. Przedsięwzięcie jest realizowane przy wsparciu organizacyjnym Agencji Nieruchomości Rolnych i we współpracy z Centrum im. Profesora Bronisława Geremka oraz Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia". Na realizację czternastu edycji programu Partnerzy przeznaczyli 92 mln zł, w tym Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności 52,5 mln zł.

W ramach akcji „Dyplom z Marzeń", której celem jest zachęcenie i wsparcie kolejnych lokalnych organizacji pozarządowych do realizacji inicjatyw stypendialnych zgodnych z ideą Programu Stypendiów Pomostowych, od 2006 r. 138 takich organizacji zaangażowało się w pomoc dla 3461 stypendystów.

Od początku istnienia programu przyznano ponad 19 500 stypendiów, w tym ponad 14 000 na pierwszy rok studiów. W roku akademickim 2015/16 stypendia otrzymuje 1283 studentów i doktorantów, w tym 846 studentów na pierwszym roku.

Obecnie program to rozbudowany system stypendialny, którego oferta wykracza poza pomoc na pierwszym roku studiów. Stypendyści, którzy osiągają wysokie wyniki w nauce mają szansę uzyskać wsparcie w kolejnych latach nauki: na II roku studiów – w ramach konkursu „Prymus", stypendia korporacyjne na III i IV roku, stypendia w ramach inicjatywy „Studiuj za Granicą" oraz stypendia doktoranckie. Oferta programu to także stypendia językowe i warsztaty przygotowujące stypendystów do uczestnictwa w rynku pracy. Program oferuje również wakacyjne staże w USA, organizowane we współpracy z Ambasadą Stanów Zjednoczonych w Warszawie („Polish-American Internship Initiative"). W latach 2011-2015, 79 studentów odbyło staże w ośmiu korporacjach: Chevron North America, Boeing, Citi, General Electric Hitachi, Pittsburgh Glass Works LLC, Raytheon BBN Technologies, Sikorsky Aircraft Corporation i Westinghouse Electric Company.

Jednym z segmentów programu były stypendia naukowe adresowane do wyróżniającej się w nauce młodzieży z małych miast i wsi, studiującej na kierunkach ekonomicznych wyższych uczelni niepaństwowych oraz w prywatnych szkołach biznesu.

W latach 2001-2014 przyznano łącznie blisko 7 tys. takich stypendiów. Przeprowadzone wśród stypendystów badania ankietowe wykazały, że dla 30 procent młodych ludzi ze wsi i małych miast Program Stypendiów Pomostowych był jedyną szansą na podjęcie studiów. Blisko 90 procent absolwentów kończy studia z dobrymi i bardzo dobrymi wynikami w nauce, a 80 procent studentów ukończyło studia w terminie. Zaledwie 4 procent rezygnuje. Ponad połowa zamierza dalej się kształcić po zakończeniu studiów.

Poprzez Program Stypendiów Pomostowych, PAFW wspiera również działania na rzecz rozwoju inicjatyw stypendialnych i wolontariatu prowadzone przez Fundację Dobra Sieć; należą do nich między innymi portal www.mojestypendium.pl – największy w Polsce serwis internetowy poświęcony stypendiom, a także konkurs „Dobre Stypendia" promujący najlepsze programy stypendialne samorządów, uczelni, firm oraz organizacji pozarządowych.

Patronat medialny nad programem sprawuje „Rzeczpospolita" oraz „Forum Akademickie" i „Perspektywy".

PROJEKTOR – WOLONTARIAT STUDENCKI

→ Dotacja PAFW wyniosła **5.685.192** USD, w tym 345.315 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Fundacja Rozwoju Wolontariatu**

→ więcej informacji: **www.projektor.org.pl**

Program ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży mieszkającej na wsi i w małych miastach. W ramach programu grupy studentów-wolontariuszy (2-3 osoby) realizują przygotowane przez siebie projekty rozwijające wiedzę, umiejętności oraz zainteresowania dzieci i młodzieży. Są one prowadzone w czasie wolnym od zajęć w trakcie roku szkolnego oraz w wakacje i ferie.

Projekty dotyczą konkretnej dziedziny nauki, przedmiotu lub wybranego obszaru aktywności; mogą to być np. zajęcia plastyczne, artystyczne, sportowe, informatyczne, teatralne lub lingwistyczne. Poprzez promocję pozytywnych wzorców osobowych program zachęca uczniów do rozwijania swoich zdolności, zaś wśród studentów kształtuje poczucie społecznej odpowiedzialności i solidarności, umożliwiając im jednocześnie realizację swoich pasji i zainteresowań w atrakcyjnej formule.

W dotychczasowych edycjach programu, od 2003 roku w całej Polsce przeprowadzono ponad 30 tys. projektów edukacyjnych w 2127 szkołach, z udziałem ponad 12 tys. studentów-wolontariuszy i 300 tys. uczniów. Program wsparli dwaj byli Premierzy: Prof. Jerzy Buzek i Prof. Marek Belka, którzy w 2007 roku,

jako wolontariusze, w okresie wakacji prowadzili zajęcia dla młodzieży szkolnej w kilku gminach wiejskich. W 2012 roku Fundacja Rozwoju Wolontariatu, we współpracy z Kancelarią Prezydenta RP, zrealizowała projekt „Nowoczesny Patriotyzm", w ramach którego Ministrowie i Doradcy Kancelarii Prezydenta RP odwiedzili osiem szkół w małych miejscowościach. Projekt, objęty honorowym patronatem przez Prezydenta Bronisława Komorowskiego, miał na celu upowszechnianie wiedzy o patriotyzmie, kształtowanie obywatelskich postaw wśród młodych ludzi, zapoznawanie ich z lokalnymi tradycjami i narodowymi symbolami oraz krzewienie tolerancji i szacunku.

Od 2011 roku w programie regularnie prowadzony jest proces monitoringu i ewaluacji projektów realizowanych przez studentów-wolontariuszy. Służy to zarówno pomiarowi bezpośrednich wyników programu, jak i rozpoznawaniu jego oddziaływania. Wśród największych korzyści studenci-wolontariusze wymieniają możliwość zdobycia nowych, praktycznych doświadczeń, rozwój umiejętności komunikacji, nawiązywanie nowych znajomości, dostrzeżenie oraz docenienie ich działań społecznych przez uczelnie. Korzyści z udziału w „PROJEKTORZE" dostrzegają również placówki oświatowe, należą do nich: poszerzenie oferty edukacyjnej, zwiększenie atrakcyjności szkoły, a także pozytywne przyjęcie programu przez rodziców.

Program jest wspierany od lat przez sieć partnerów instytucjonalnych (szkoły wyższe, samorządy, media) – obecnie należy do niej ponad 40 instytucji, wśród nich m.in.: Fundacja PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza, PGNiG Obrót Detaliczny, Fundacja Narodowego Banku Polskiego, Fundacja BGK, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, Fundacja Orange, Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia", Intel, Microsoft, PGNiG SA, Ministerstwo Skarbu Państwa, IBM, Euro<26, TVP INFO oraz Portal Organizacji Pozarządowych www.ngo.pl.

Program objęty jest honorowym patronatem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)

Program, którego realizacja rozpoczęła się w 2005 roku, ma na celu promowanie działań edukacyjnych i aktywizujących skierowanych do osób starszych oraz promowanie społecznego zaangażowania seniorów i działań międzypokoleniowych. Jest on realizowany przede wszystkim poprzez wsparcie i promocję inicjatyw społecznych podejmowanych przez seniorów oraz wykorzystanie ich potencjału, wiedzy, doświadczenia i czasu w działaniach na rzecz własnego otoczenia, a także poprzez wsparcie środowiska Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

W ramach konkursu „Seniorzy w Akcji" oferowane są granty i szkolenia dla osób powyżej 60 roku życia, które, samodzielnie lub we współpracy z osobą młodą, chcą realizować działania społeczne i międzypokoleniowe oparte na własnym pomyśle. Adresatami konkursu są aktywni seniorzy działający w ramach Uniwersytetów Trzeciego Wieku, jak i we współpracy z innymi organizacjami i instytucjami. Dotychczas dofinansowane zostały 264 projekty międzypokoleniowe, mobilizujące osoby starsze do działania na rzecz ich otoczenia oraz promujące wolontariat seniorów. W ósmej edycji konkursu prowadzone są 33 projekty – relacje z ich realizacji zamieszczono na blogu „Seniorzy w Akcji".

W ramach wsparcia Uniwersytetów Trzeciego Wieku program oferuje szkolenia, warsztaty oraz możliwość wymiany doświadczeń podczas konferencji dla przedstawicieli UTW. W latach 2004-2012 takie ogólnopolskie spotkania odbyły się w Krakowie, Bydgoszczy, Słupsku, Płocku, Warszawie, Nowym Sączu i Katowicach. W latach 2011-2013

→ Dotacja PAFW wyniosła **3.813.518** USD, w tym 351.607 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę"**

→ więcej informacji: **www.seniorzywakcji.pl**

w ramach programu wspartych zostało 14 regionalnych spotkań UTW. Program oferuje również wsparcie dla ważnych dla ruchu UTW wydarzeń – coroczne Forum III Wieku będące częścią Forum Ekonomicznego w Krynicy, a także Ogólnopolskie Kongresy UTW.

Od 2013 r. zainteresowane Uniwersytety Trzeciego Wieku mogą brać udział w cyklu warsztatów „UTW dla społeczności", wspierających tworzenie na Uniwersytetach Trzeciego Wieku grup wolontariatu oraz współpracę ze społecznością lokalną.

Ponadto, w latach 2005-2008 w ramach konkursu grantowego skierowanego bezpośrednio do Uniwersytetów Trzeciego Wieku przyznanych zostało 131 dotacji na projekty podnoszące jakość oferty edukacyjnej, w tym zajęcia z komputerem i Internetem, służące dotarciu z ofertą UTW do szerszego grona seniorów, a także angażujące osoby starsze w działania na rzecz ich lokalnych społeczności, zwłaszcza w formie wolontariatu.

Rozwój społeczności lokalnych

→ WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

→ DZIAŁAJ LOKALNIE

→ NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE

→ LIDERZY PAFW

→ KONKURS „PRO PUBLICO BONO”

→ PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

→ LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

→ OBYWATEL I PRAWO

WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

→ Dotacja PAFW wyniosła **7.452.102** USD, w tym 625.249 USD w 2015 roku.

→ Realizatorzy Programu:
Stowarzyszenie Klon/Jawor („TWI")
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego („FIMANGO")
Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich („PROMENGO")
Instytut Spraw Publicznych („Obywatel i Prawo")

→ więcej informacji:
www.ngo.pl; www.frso.pl
www.promengo.pl;
www.obywateliprawo.pl

Celem programu jest zapewnianie organizacjom pozarządowym i liderom społecznym w Polsce, szczególnie z małych miast i wsi, wsparcia instytucjonalnego poprzez dostęp do informacji, poradnictwa i szkoleń. Sprzyja to poprawie warunków funkcjonowania organizacji trzeciego sektora i podniesieniu jakości zarządzania nimi, co prowadzi do bardziej efektywnego działania i skuteczniejszej realizacji przedsięwzięć społecznych.

Obecnie program przebiega na czterech ścieżkach.

Pierwsza – „Towarzystwo Wzajemnej Informacji" – to system informacji dla organizacji obywatelskich, którego głównym komponentem jest Portal Organizacji Pozarządowych www.ngo.pl zawierający m.in. bazę około 150 tysięcy organizacji pozarządowych; w 2015 roku Portal odnotował miesięcznie średnio ponad 785 tysięcy wizyt i około 700 tysięcy użytkowników. Na system składają się ponadto Informatorium z Infolinią 801-646-719, badania i publikacje, a także kwartalnik „Trzeci Sektor" wydawany przez Instytut Spraw Publicznych.

Druga ścieżka – „EURO-NGO+" – ma na celu zwiększenie przez organizacje non-profit absorpcji środków Unii Europejskiej. Stanowi kontynuację programu PAFW „EURO-NGO", realizowanego w latach 2003–2006, który przyczynił się do pozyskania przez polskie organizacje pozarządowe wiedzy na temat funduszy strukturalnych oraz podniesienia kompetencji tych organizacji, umożliwiając im skuteczne aplikowanie o środki unijne. Otrzymały one wsparcie w budowaniu partnerstw, rzecznictwie i udziale w procesach planowania funduszy strukturalnych na lata 2007-2013 oraz obecnie na lata 2014-2020. Działania informacyjne prowadzone są poprzez serwis www.eu.ngo.pl, zaś działania rzecznicze – przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych (OFOP). Oferta obejmuje również wsparcie eksperckie.

Trzecia ścieżka – „NGO Training" – zawiera dwie części. Pierwsza – „Zarządzanie Finansami w NGO" („FIMANGO") – to szkolenia, po-radnictwo i publikacje dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie finansami w organizacjach non-profit, w większości spoza dużych aglomeracji miejskich. Łącznie, w latach 2000-2015, w tego typu szkoleniach wzięło udział ponad 3800 osób reprezentujących ponad 2700 organizacji z całej Polski. Szkolenia realizowane są przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Druga część, uruchomiona w 2013 roku, to kompleksowa oferta edukacyjna dla menedżerów NGO,

składająca się z programu szkoleniowego „PROMENGO", platformy e-learningowej „Kursodrom" oraz warsztatów z zarządzania organizacjami pozarządowymi. Realizatorem tej części jest utworzona przez PAFW Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich.

Czwarta ścieżka stanowi kontynuację wybranych działań prowadzonych przez Instytut Spraw Publicznych w ramach zakończonego w roku 2014 programu „Obywatel i Prawo", który miał na celu poszerzanie i ułatwianie obywatelom dostępu do pomocy prawnej, a także pomoc w aktywizowaniu obywateli do korzystania ze swych praw w sferze publicznej. Kontynuacja polega na upowszechnianiu dorobku programu, podtrzymaniu działań informacyjnych i wydawniczych, m.in. poprzez portal www.obywateliprawo.pl oraz kwartalnik „Trzeci Sektor", a także monitorowaniu realizacji uregulowań dotyczących poradnictwa prawnego i obywatelskiego.

W ramach programu PAFW jest współorganizatorem corocznego ogólnopolskiego spotkania organizacji wiejskich w Marózie. W spotkaniach służących integracji, wymianie doświadczeń, nabywaniu nowej wiedzy i umiejętności oraz współpracy bierze udział ponad 300 przedstawicieli blisko 160 organizacji z różnych regionów Polski. Organizatorami spotkania są Fundacja Wspomagania Wsi i Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida". PAFW wspiera również cykliczne badania kondycji trzeciego sektora.

DZIAŁAJ LOKALNIE

→ Dotacja PAFW wyniosła **12.418.087** USD, w tym 999.735 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce**

→ więcej informacji: **www.dzialajlokalnie.pl**

Realizowany od 2000 roku program wspiera i aktywizuje lokalne społeczności na terenach wiejskich i w małych miastach poprzez projekty obywatelskie, które służą pobudzaniu aspiracji rozwojowych i poprawie jakości życia oraz przyczyniają się do budowania kapitału społecznego. W ramach programu oferowana jest pomoc w tworzeniu aktywnych społeczności lokalnych, których członkowie sami definiują własne potrzeby i podejmują wspólne działania. Każda społeczność to inni ludzie, inne zasoby, potrzeby, tradycje i doświadczenia, dlatego „Działaj Lokalnie" wspiera przedsięwzięcia o zróżnicowanym charakterze.

Dotacje przyznawane są na poziomie lokalnym w otwartych konkursach grantowych organizowanych raz w roku przez sieć Ośrodków Działaj Lokalnie (ODL), która obejmuje stowarzyszenia oraz fundacje z miejscowości do 50 tysięcy mieszkańców, działające na terenie od czterech gmin do kilku powiatów. Sieć ODL sukcesywnie powiększa się – od 15 ośrodków w 2004 roku do 67 organizacji w 2015 roku. Obecnie obejmuje 618 gmin. W każdym województwie działają co najmniej dwa Ośrodki Działaj

Lokalnie. Nowe ODL wyłaniane są w otwartym naborze przez Komisję Konkursową. Beneficjentami konkursów lokalnych są organizacje pozarządowe i nieformalne grupy obywatelskie, w imieniu których wnioski mogą składać organizacje oraz instytucje publiczne (szkoły, domy kultury, biblioteki), działające w miejscowościach do 20 tysięcy mieszkańców.

W trzech pierwszych edycjach „Działaj Lokalnie", od 2000 roku, w ogólnopolskich konkursach grantowych wsparto 356 projektów przy zaangażowaniu ponad 1 miliona dolarów ze środków PAFW. W 2004 roku dodatkowo uruchomione zostały lokalne konkursy, za pośrednictwem Lokalnych Organizacji Grantowych (obecnie nazywanych Ośrodkami Działaj Lokalnie). W latach 2004–2012 dofinansowano łącznie 99 projektów w konkursach ogólnopolskich, za 4886 dotacji przyznano za pośrednictwem sieci Ośrodków Działaj Lokalnie. W ramach VIII edycji programu, w dwóch konkursach grantowych, w 2013 i 2014 roku, w przyznano 1581 dotacji. W rozpoczętej w 2015 roku IX edycji programu przyznanych zostało 806 dotacji. Dotychczas w realizację blisko 8 tysięcy projektów zaangażowanych było łącznie prawie 3 miliony uczestników, w tym ponad 150 tysięcy wolontariuszy. Dofinansowane inicjatywy dotyczą głównie wzmacniania współpracy wśród lokalnej społeczności, tworzenia nowych możliwości rozwoju osobistego i spędzania wolnego czasu, a także podnoszenia atrakcyjności regionu.

Wspólnym mianownikiem dofinansowanych projektów jest lokalna aktywność, dzięki której mieszkańcy nabywają nowe umiejętności, uczą się lepiej samoorganizować oraz reagować na nowe problemy. Dla realizatorów wspieranych inicjatyw organizowany jest konkurs „Opowiedz…", w którym nagradzane są najciekawsze formy promowania i komunikowania podejmowanych działań. Zwycięskie prace ze wszystkich edycji konkursu można obejrzeć na stronie internetowej programu. Od kilku lat organizowany jest również konkurs, w którym dofinansowywane są najbardziej kreatywne pomysły na przeprowadzenie kampanii o możliwości przekazania 1% podatku na organizację pozarządową posiadającą status OPP.

Podnoszeniu jakości pracy Ośrodków Działaj Lokalnie służą szkolenia, warsztaty, spotkania regionalne oraz wizyty studyjne, które pozwalają na wymianę dobrych praktyk, podnoszenie wiedzy i kompetencji oraz zacieśniają współpracę wewnątrz sieci. Ośrodki Działaj Lokalnie w najwyższym stopniu spełniające standardy w realizacji programu otrzymują certyfikaty, będące formą docenienia ich za szczególne zaangażowanie i profesjonalizm w prowadzeniu działań służących rozwojowi i aktywizacji społeczności lokalnych, stanowiących wzór dla innych organizacji. Dotychczas certyfikatami uhonorowanych zostało 21 Ośrodków.

W 2015 roku program obchodził swoje 15-lecie. Jego osiągnięcia podsumowane zostały jesienią w Warszawie podczas spotkania, w którym udział wzięło ponad 200 osób – przedstawicieli organizacji pozarządowych z całej Polski, liderów aktywności obywatelskiej i społeczników. Gościem specjalnym był dr Adam Bodnar, Rzecznik Praw Obywatelskich.

Ośrodki Działaj Lokalnie wykorzystują zdobyte w programie doświadczenia, m.in. angażując się w inne przedsięwzięcia Fundacji, takie jak „Lokalne Partnerstwa PAFW", gdzie mogą pełnić rolę liderów koalicji składających się z różnych uczestników programów Fundacji, którzy wspólnie realizują projekty społeczne odpowiadające na potrzeby ich społeczności. To także program „Liderzy PAFW", w którym przedstawiciele ODL uczestniczą zarówno jako liderzy, jak i tutorzy, czy też „Nowe Technologie Lokalnie", w którym m.in. współtworzą sieć mobilnych doradców wspierających inne organizacje w korzystaniu z ICT. W latach 2012-2014 Ośrodki Działaj Lokalnie brały również udział w projekcie Narodowego Banku Polskiego i Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce, w którym PAFW było partnerem wspierającym – „Dobrze inwestuj w dobro. Nowe horyzonty zarządzania finansami".

W ramach „Działaj Lokalnie" PAFW wspiera konkurs o tytuł „Dobroczyńcy Roku" i sprawuje patronat nad kategorią „Zaangażowanie lokalne" promującą aktywność społeczną przedsiębiorstw, które we współpracy z ODL przyczyniają się do trwałych zmian w lokalnych społecznościach. Fundacja jest także partnerem głównym Konkursu „Społecznik Roku", organizowanego przez tygodnik „Newsweek Polska" (partnerem merytorycznym jest ARFP), którego celem jest nagradzanie obywatelskich postaw oraz promowanie aktywności pojedynczych osób i stojących za nimi organizacji w rozwiązywaniu różnych problemów społecznych.

W ramach programu Fundacja wspiera również plebiscyt „Gwiazdy Dobroczynności" organizowany przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce, w którym osoby publiczne nagradzane są za swoją działalność charytatywną.

NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE

→ Dotacja PAFW wyniosła **1.284.108** USD, w tym 372.979 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego**

→ więcej informacji: **www.technologielokalnie.pl** **www.technologie.ngo.pl**

Realizowany od 2012 roku program stanowi kontynuację wcześniejszych działań PAFW wspierających wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w rozwoju lokalnym. Jego głównym celem jest podnoszenie wiedzy i umiejętności pracowników organizacji pozarządowych, w szczególności z małych społeczności lokalnych, w zakresie skutecznego wykorzystania ICT w codziennej pracy, co w istotny sposób usprawnia ich działania.

Realizację programu poprzedziły analizy przeprowadzone przez Pracownię Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia", a także konsultacje z ekspertami krajowymi i zagranicznymi. Zebrano i udostępniono informacje na temat zaawansowania organizacji pozarządowych w dziedzinie wykorzystywania ICT, z uwzględnieniem poziomu wiedzy i kompetencji ich kadr w tym zakresie.

W czterech edycjach programu przeprowadzono szkolenia tematyczne dla lokalnych organizacji pozarządowych prezentujące przykłady wykorzystania nowoczesnych technologii w komunikacji, marketingu, czy zarządzaniu. Następnie niektóre z tych organizacji otrzymały dotacje na zakup sprzętu i oprogramowania, a także na projekty, których celem było praktyczne zastosowanie ICT w działalności trzeciego sektora. Na ofertę programu składa się również Sieć Mobilnych Doradców ICT – 60 specjalistów świadczących bezpłatne usługi szkoleniowe i wsparcia technologicznego na rzecz lokalnych organizacji pozarządowych. Dotychczas Mobilni Doradcy udzielili ponad 2000 porad , a z ich pomocy skorzystało 800 organizacji z całej Polski.

Program zawiera komponent informacyjny – portal technologie.ngo.pl, oraz finansowy – w postaci Funduszu Innowacji wspierającego tworzenie nowych narzędzi ICT, które mogą być następnie wykorzystywane przez organizacje non-profit. Szczególny nacisk położony jest na wiedzę umożliwiającą identyfikowanie potencjalnych obszarów zastosowania technologii informacyjnych w organizacjach pozarządowych. Służy temu m.in. uruchomiona w 16 miastach Polski sieć TechKlubów, w ramach których odbywają się cykliczne spotkania przedstawicieli NGOs, lokalnego biznesu, samorządu i nauki, służące dzieleniu się doświadczeniem w zakresie praktycznego wykorzystania nowoczesnych technologii. Od 2012 r. w spotkaniach TechKlubów uczestniczyło przeszło 7000 osób.

Ważną rolę w programie odgrywają ogólnopolskie konferencje „Sektor 3.0" i Regionalne Fora Technologiczne. Wydarzenia te gromadzą przedstawicieli organizacji pozarządowych, specjalistów ICT z biznesu, polityków, naukowców oraz ekspertów z zagranicy (m.in. z USA, Wielkiej Brytanii, Indii, Nigerii) – są platformą wymiany informacji na temat współczesnych trendów wykorzystania ICT w działalności społecznej.

LIDERZY PAFW

→ Dotacja PAFW wyniosła **3.688.664** USD, w tym 359.557 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Fundacja Szkoła Liderów**

→ więcej informacji: **www.liderzy.pl**

Celem programu, realizowanego przez Fundację Szkoła Liderów, jest wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji osób podejmujących działania na rzecz swoich społeczności, głównie poprzez wykorzystanie metody tutoringu, polegającej na stałej współpracy lokalnego lidera z doświadczonym tutorem.

Program jest skierowany do aktywnych uczestników projektów finansowanych w ramach różnych programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, a zwłaszcza: „Działaj Lokalnie", „Równać Szanse", „English Teaching", „Przemiany w Regionie (RITA)", „Lokalne Partnerstwa PAFW" i Programu Rozwoju Bibliotek.

Zasadnicza część programu to trwająca 12 miesięcy współpraca lidera z tutorem oraz cykl szkoleń dostosowany do potrzeb oraz priorytetów ich uczestników, na który składają się przede wszystkim planowanie własnego rozwoju, budowanie zespołu, kierowanie organizacją, komunikacja, angażowanie otoczenia i budowanie partnerstwa lokalnego. Nabyte podczas udziału w programie umiejętności mają pomóc liderom w podejmowanych przez nich działaniach na rzecz lokalnych społeczności.

Istotnym komponentem programu jest oferta dla absolwentów – inicjatywa „Alumni", której celem jest współpraca i wymiana doświadczeń. Umożliwia ona m.in. uczestnictwo w spotkaniach ze znanymi osobami życia publicznego, udział w warsztatach dostosowanych do potrzeb alumnów, a także możliwość uzyskania dotacji z funduszu inicjatyw absolwenckich na realizację projektów liderskich. Dzięki subskrypcji elektronicznego newslettera absolwenci regularnie otrzymują informacje o bieżących działaniach prowadzonych w ramach programu. Wymiana doświadczeń pomiędzy liderami jest także możliwa poprzez rokroczne spotkania uczestników oraz portale społecznościowe.

Od 2008 roku, w ramach International Visitor Leadership Program i we współpracy z Ambasadą USA w Polsce, organizowane są wizyty studyjne wybranych liderów w Stanach Zjednoczonych. W 2015 roku kolejne dwie grupy liderów i tutorów wzięły udział w takiej wizycie.

W 2014 roku wydana została książka „Tutaj drzwi trzeba otwierać powoli". Składa się z 10 reportaży prezentujących aktywność lokalnych liderów – absolwentów programu. Opisane przez dziennikarzy historie pokazują ludzi, którzy z wizją i pasją działają w różnych zakątkach Polski na rzecz swoich lokalnych społeczności. Jest to kolejna publikacja, która powstała, by promować program „Liderzy PAFW" i zmianę społeczną, jaka ma miejsce w wyniku jego realizacji.

W 2015 roku program obchodził swoje dziesięciolecie. Wydarzeniem towarzyszącym obchodom jubileuszowym był coroczny zlot absolwentów zorganizowany pod hasłem „Tworzymy dobre historie".

Efekty dotychczasowych dziesięciu

edycji programu to podniesienie kwalifikacji 501 liderów lokalnych z całej Polski oraz powstanie ich aktywnej ogólnopolskiej sieci, a także wykształcenie 60 specjalistów w zakresie stosowania metody tutoringu. W obecnej jedenastej edycji programu, rozpoczętej w 2015 roku, uczestniczy 40 liderów i 11 tutorów.

KONKURS „PRO PUBLICO BONO"

Konkurs na Najlepszą Inicjatywę Obywatelską „Pro Publico Bono" został zainicjowany w 1999 roku przez Premiera Jerzego Buzka. Od 2000 r. Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności jest fundatorem nagród konkursowych.

Celem Konkursu jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez coroczne wyłanianie i promocję najbardziej wartościowych działań organizacji pozarządowych – w skali kraju, regionu, a zwłaszcza lokalnej społeczności. Są one realizowane w zakresie edukacji, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia, pomocy społecznej i charytatywnej, rozwoju środowiska i regionu, a także dyplomacji społecznej i integracji europejskiej.

Kapituła (jej pierwszym honorowym przewodniczącym był Jan Nowak-Jeziorański†) przy ocenie zgłaszanej inicjatywy bierze pod uwagę jej społeczne znaczenie, innowacyjność, wpływ na rozwój i konkurencyjność miejscowości, efektywność oraz przejrzystość wykorzystania środków społecznych. Ponadto Kapituła uwzględnia stabilność instytucjonalną danej organizacji, przestrzeganie etycznych metod w działaniu, a także jakość współpracy z administracją publiczną oraz innymi instytucjami. Wyróżnione organizacje otrzymują nagrody pieniężne, które najczęściej służą kontynuacji podejmowanych przedsięwzięć.

W 2014 – roku 25-lecia przemian ustrojowych oraz 15-lecia Konkursu PPB – przyznane zostały jubileuszowe Nagrody Pro Publico Bono Odrodzenia Niepodległej Rzeczypospolitej. Otrzymały je Stowarzyszenie Promocji Kultury im. Aleksandra Tansmana z siedzibą w Łodzi oraz Stowarzyszeniu Polska Akademii Umiejętności z siedzibą w Krakowie. Wyróżnienia otrzymały Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Cywilizacyjnego „Ściana Wschodnia" z Sejn oraz Stowarzyszenie Lekarze Nadziei z Krakowa.

W ramach programu, od 2007 roku, PAFW jest fundatorem Nagrody im. Bolesława Wierzbiańskiego dla redakcji lokalnych tytułów prasowych. Była ona do 2011 r. przyznawana przez Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich, obecnie jej gospodarzem jest Stowarzyszenie Gazet Lokalnych. W 2015 r. laureatem Nagrody im. Bolesława Wierzbiańskiego została redakcja „Wiadomości Oławskich".

→ Dotacja PAFW wyniosła **2.420.675** USD, w tym 17.541 USD w 2015 roku.

→ Realizatorzy programu:
Fundacja Konkurs „Pro Publico Bono" (2000-2014)
Stowarzyszenie Gazet Lokalnych

→ więcej informacji:
www.gazetylokalne.pl

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

→ Dotacja PAFW wyniosła **3.371.128** USD, w tym 845.472 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego**

→ więcej informacji: **www.biblioteki.org**

Program został skierowany do bibliotek publicznych wraz z filiami w gminach wiejskich, wiejsko-miejskich oraz w miastach do 20 tysięcy mieszkańców. Jego główny cel to wspieranie bibliotek w przekształcaniu się w nowoczesne, wielofunkcyjne centra dostępu do informacji, kultury i edukacji, animujące także aktywność obywatelską. Dzięki wsparciu, jakie otrzymało blisko 4 tysiące placówek bibliotecznych, mieszkańcy wsi i małych miast zyskali szansę na poprawę jakości swojego życia. Istotną częścią programu jest wzmacnianie kompetencji i prestiżu zawodowego bibliotekarzy.

Do kwietnia 2015 roku Program Rozwoju Bibliotek był prowadzony w ramach partnerstwa Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Fundacji Billa i Melindy Gatesów. Stanowił on część szerszego przedsięwzięcia „Global Libraries"; w wybranych krajach Fundacja Gatesów tworzyła partnerstwa w celu zapewnienia obywatelom bezpłatnego dostępu do technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez sieć bibliotek publicznych.

W 2008 roku PAFW powołał do życia Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, z którą wspólnie opracował szczegółowy plan wsparcia dla polskich bibliotek, poprzez m.in. zapewnienie im sprzętu komputerowego i oprogramowania, a także organizację szkoleń dla bibliotekarzy. PAFW podpisał wówczas również Porozumienie o Współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które uruchomiło wieloletni program „Biblioteka+" realizowany przez Instytut Książki. Cele obydwu przedsięwzięć były zbliżone, stąd intencją Fundacji oraz MDKiN było tak je kształtować, aby mogły się wzajemnie wzmacniać i uzupełniać.

Właściwa realizacja Programu Rozwoju Bibliotek rozpoczęła się w 2009 roku. Nabór uczestników odbywał się w drodze konkursu w trzech rundach. Do pierwszej rundy zakwalifikowano 1873 placówki biblioteczne. W drugiej rundzie, w 2011 roku, programem objęte zostały kolejne 1454 placówki. W 2013 roku odbył się nabór do trzeciej rundy, której realizacja było możliwa dzięki efektywnemu zarządzaniu środkami przekazanymi przez Fundację Gatesów oraz dodatkowemu wkładowi finansowemu PAFW. Łącznie programem objęto 3808 placówek bibliotecznych z ponad 1250 gmin, co stanowi blisko 60 procent bibliotek zlokalizowanych na terenach wiejskich i w małych miastach.

Uczestnicy programu otrzymali wsparcie merytoryczne poprzez szkolenia (m.in. warsztaty planowania pracy biblioteki, szkolenia informatyczne i specjalistyczne pro-filujące dalszy rozwój biblioteki, z uwzględnieniem potrzeb lokalnej społeczności) oraz wsparcie technologiczne w postaci nowoczesnego sprzętu komputerowego (komputerów stacjonarnych, laptopów, tabletów, urządzeń wielofunkcyjnych, drukarek, projektorów multimedialnych i aparatów cyfrowych), a także oprogramowanie przekazane bezpłatnie przez firmę Microsoft. Placówki biblioteczne miały rów-

nież możliwość aplikowania o granty na dofinansowanie działań ujętych w planach rozwoju bibliotek, wzbogacających oraz rozszerzających ich ofertę, np. o kursy z obsługi komputera i Internetu, spotkania z ciekawymi ludźmi, czy organizację wystaw. Ponadto mogły uzyskać finansowanie na organizację spotkań współpracujących ze sobą placówek, celem integracji lokalnego środowiska bibliotekarzy i wymiany doświadczeń. W efekcie biblioteki pełnią obecnie w swoich miejscowościach funkcję „trzeciego miejsca" – miejsca spotkań otwartego dla wszystkich.

Program wsparło Krajowe Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Bibliotek, w skład którego weszło ponad stu przedstawicieli świata nauki, sztuki, gospodarki, mediów, polityki oraz sektora pozarządowego. Ponadto FRSI zawarła 16 porozumień regionalnych z władzami wojewódzkimi w całej Polsce, których celem jest promocja idei modernizacji bibliotek publicznych w małych miejscowościach. Partnerstwa na rzecz rozwoju bibliotek zawierane były także na poziomie gmin. Mają one formułę otwartą, uczestniczą w nich samorządy i inne instytucje ważne dla życia lokalnego – szkoły, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze, media, a także lokalni liderzy.

Promocji bibliotek służyły kampanie społeczne, takie jak ogólnopolska akcja „Biblioteka. Miejsce czytania, miejsce działania", konkurs internetowy „Spotkajmy się w bibliotece", czy odbywający się od 2010 roku doroczny ogólnopolski kongres bibliotek publicznych, z każdorazowym udziałem ponad 400 uczestników, przede wszystkim z małych miejscowości. Rozwijana jest także inicjatywa LABiB obejmująca sieć kilkudziesięciu bibliotekarzy-innowatorów, którzy za pośrednictwem portalu społecznościowego LABIB.pl upowszechniają dobre praktyki działań podejmowanych przez biblioteki.

W działalność na rzecz placówek bibliotecznych włączone były organizacje trzeciego sektora, m.in. Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacja Ośrodka KARTA, Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego oraz Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę". Przygotowały one dla bibliotek ciekawe propozycje wspólnego działania i poszerzania ich usług w ramach oferty „Organizacje pozarządowe bibliotekom". Program Rozwoju Bibliotek obejmował również inicjatywy mające na celu wzmocnienie całego systemu bibliotecznego, m.in. poprzez współpracę z Biblioteką Narodową, wojewódzkimi bibliotekami publicznymi oraz Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich.

W 2012 roku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, FRSI oraz Orange Polska zawarły istotne dla Programu Rozwoju Bibliotek porozumienie przedłużające na kolejne trzy lata wspólne działania na rzecz internetyzacji bibliotek publicznych w Polsce, które po raz pierwszy zostało podpisane w 2009 roku. Orange Polska zobowiązała się wtedy zapewnić wszystkim bibliotekom publicznym w Polsce bezpłatne podłączenie do Internetu w technologii kablowej bądź w systemie bezprzewodowym o najwyższej możliwej przepływności łącza w danej lokalizacji, a także zwolnienie z opłat abonamentowych. Z oferty tej skorzystało łącznie ok. 3500 placówek bibliotecznych.

W 2012 roku, za realizację PRB, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego otrzymała „E-Inclusion Award 2012", przyznawaną przez Komisję Europejską w konkursie promującym dobre praktyki w korzystaniu z nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowemu.

Po trzech latach realizacji programu, na zlecenie FRSI, Pracowania Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia" przeprowadziła badania ilościowe i jakościowe w gminach objętych programem, aby zdiagnozować, jakie korzyści przynosi Polakom korzystanie z bibliotek. Wyniki badań przedstawione zostały w raporcie „Po co Polakom biblioteki?". Wpływ programu na uczestniczące w nim biblioteki został również przeanalizowany w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego i opisany w badaniu „Co się zmieniło w bibliotekach", opublikowanym w lipcu 2014 r. Jego wyniki pokazały, między innymi, że biblioteki coraz częściej pełnią funkcję „trzeciego miejsca" – przyjaznego, otwartego dla wszystkich, a także stały się ważnym miejscem dostępu do nowych technologii – aż 37 procent użytkowników komputerów w placówkach bibliotecznych po raz pierwszy skorzystało z Internetu właśnie w bibliotece.

PRB był dotychczas finansowany głównie z grantu w wysokości blisko 31 milionów dolarów, przekazanego Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności przez Fundację Gatesów. Firma Microsoft przekazała bezpłatnie bibliotekom – zarówno uczestnikom, jaki i placówkom nie biorącym udziału w Programie Rozwoju Bibliotek – oprogramowanie o łącznej wartości ok. 18 milionów dolarów. Realizacja programu we współpracy z Fundacją Gatesów zakończyła się w marcu 2015 roku. Wsparcie dla bibliotek jest obecnie kontynuowane w ramach strategii umacniania trwałości efektów Programu Rozwoju Bibliotek.

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

→ Dotacja PAFW wyniosła **1.756.078** USD, w tym 230.650 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce**

→ więcej informacji: **www.lokalnepartnerstwa.org.pl**

Celem przedsięwzięcia jest inicjowanie i rozwój współpracy między uczestnikami rożnych programów PAFW na rzecz tworzenia partnerstw mających realizować projekty ważne dla lokalnych społeczności. W podejmowanych działaniach wykorzystywana jest metoda animacji społeczności lokalnych służąca budowaniu dobra wspólnego w oparciu o przeprowadzoną wcześniej diagnozę społeczną.

Dzięki różnorodnej ofercie programowej PAFW w wielu gminach w Polsce przeprowadzono projekty, których uczestnicy zdobyli doświadczenia i wypracowali zasoby stwarzające szansę na wyzwolenie dodatkowej energii obywatelskiej. Program „Lokalne Partnerstwa PAFW" stwarza beneficjentom takich projektów możliwość podejmowania partnerskich przedsięwzięć wykorzystujących ten potencjał w działaniach przynoszących korzyści członkom lokalnych społeczności, a jednocześnie przyczyniających się do dalszego umacniania lokalnego kapitału społecznego poprzez synergię doświadczeń i rezultatów wielu inicjatyw. Powstają partnerstwa składające się beneficjentów programów PAFW – tworzą oni Grupę Inicjatywną stanowiącą trzon koalicji. Dołączają do niej samorządy, firmy, lokalne media oraz organizacje pozarządowe i instytucje, które dotychczas nie brały udziału w programach Fundacji. Od IV edycji programu, liderami partnerstw mogą być również organizacje uczestniczące w jednym z następujących programów Fundacji: „English Teaching", „Równać Szanse", „Szkoła Ucząca się", „Liderzy PAFW", Program Rozwoju Bibliotek oraz „Przemiany w Regionie (RITA)". W realizację projektów zaangażowani są liczni mieszkańcy gmin i wolontariusze.

W trzech pierwszych edycjach programu (w latach 2009-2013) przyznano dotacje inicjatywom zgłoszonym przez 22 partnerstwa. Były one realizowane w 49 gminach różnych regionów Polski. Z udziałem ponad 330 partnerów udało się, między innymi, zmienić regulacje prawne w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza w Żywcu, utworzyć pierwsze młodzieżowe radio internetowe w Nidzicy oraz lokalną, internetową telewizję obywatelską w Grodzisku Mazowieckim, zagospodarować publiczny park w Biłgoraju i stworzyć na jego terenie wspólną przestrzeń dla mieszkańców.

W czwartej edycji programu, która zakończyła się w grudniu 2015 r., dofinansowano projekty ośmiu partnerstw aktywnych na terenie 24 gmin. Dzięki partnerskim działaniom udało się stworzyć powiatowe centrum wolontariatu w Dębicy, grupę rekonstrukcyjną w Stoczku Łukowskim, PKS-y Przystanki Kulturalno-Społeczne w Ełku oraz Młodzieżowe Rady Sołeckie w Staszowie. W Strachówce powstała „Rzeczpospolita Norwidowska", w Supraślu organizowano cykliczne kawiarenki obywatelskie, podczas których mieszkańcy zaprojektowali wspólną przestrzeń, w Dolinie Baryczy udało się wypromować lokalny produkt – karpia, a w Trzcielu powróciła tradycja organizacji jarmarków rozmaitości. Dzięki dodatkowemu wsparciu

finansowemu PAFW, partnerstwa te kontynuują podjęte działania oraz pracują nad strategią utrwalania i usamodzielniania rezultatów swoich przedsięwzięć.

Jesienią 2015 r. odbyła się gala jubileuszowa z okazji 15-lecia programu „Działaj Lokalnie" połączona z podsumowaniem czwartej edycji programu „Lokalne Partnerstwa PAFW" oraz wręczeniem nagród w konkursie o tytuł „Społecznika Roku" tygodnika „Newsweek Polska". Podczas gali nagrodzone zostały najefektywniejsze partnerstwa – z Ełku i Dębicy. Ich przedstawiciele wzięli następnie udział w wizycie studyjnej w Wielkiej Brytanii, podczas której zapoznali się z modelami funkcjonowania zagranicznych koalicji wielosektorowych oraz dobrymi praktykami w budowaniu ich trwałości.

Łącznie we wszystkich edycjach zawiązało się 30 partnerstw, które swoim zasięgiem obejmują 73 gminy i prowadzą działania z zaangażowaniem ponad 430 partnerów. O efektach ich pracy powstał cykl filmów, który dostępny jest na stronie internetowej programu.

Do absolwentów programu skierowana jest oferta pod nazwą „Pracownia Dobra Wspólnego", w której biorą udział partnerstwa zawiązane w trzech pierwszych edycjach programu. Jej celem jest upowszechnianie współpracy społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego, popularyzowanie metody animacji społeczności lokalnych, a także wzmacnianie trwałości dotychczas zawiązanych partnerstw. W ramach inicjatywy oferowany jest dostęp do bazy materiałów (publikacji, filmów, gier obywatelskich), wsparcie eksperckie, udział w wizytach studyjnych i spotkaniach umożliwiających wymianę dobrych praktyk, a także możliwość uzyskania mini-grantów na realizację projektów edukacyjno-szkoleniowych. Dotychczas przyznano 27 dotacji, dzięki którym wypracowane zostały narzędzia animacji społeczności lokalnych, takie jak gry terenowe, quizy internetowe, kampanie społeczne, scenariusze szkoleń i warsztatów. Ponadto, w latach 2013-2015, zorganizowano 3 zjazdy absolwenckie.

Program popularyzuje metodę animacji społeczności lokalnych, która wypracowana została we współpracy z ekspertami z Pracowni Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia". Metoda zaprezentowana została w publikacji „Jak budować dobro wspólne? Poradnik dla działających lokalnie". W wydanej w 2015 roku publikacji „Jak lokalnie budować partnerstwa?" znajdują się natomiast teksty ekspercie na tematy istotne dla zawiązywania koalicji i ich trwałości zilustrowane przykładami z realizacji projektów. Wzmacnianiu trwałości partnerstw i wymianie doświadczeń służą cykliczne warsztaty regionalne, seminaria oraz elektroniczny biuletyn programu współtworzony przez członków partnerstw.

OBYWATEL I PRAWO

Program, realizowany w latach 2002-2014, miał na celu wspomaganie rozwoju różnych społecznych form poradnictwa obywatelskiego i prawnego poprzez wspieranie organizacji pozarządowych udzielających bezpłatnych, specjalistycznych informacji prawnych i porad, a także aktywizację obywateli w korzystaniu ze swoich praw w sferze publicznej. Poprzez rozwój bezpłatnego poradnictwa prawnego program oferował pomoc przede wszystkim osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, jednocześnie inicjował debatę publiczną na temat reformy systemu dostępu do pomocy prawnej.

→ Dotacja PAFW wyniosła
3.442.628 USD.

→ Realizator Programu:
Instytut Spraw Publicznych

→ więcej informacji:
www.obywateliprawo.pl

W ramach programu organizowany był konkurs grantowy dla organizacji pozarządowych prowadzących poradnictwo prawne i obywatelskie, w którym dofinansowano łącznie 190 projektów, w tym 150 w ramach otwartych konkursów, a 40 w regrantingu prowadzonym przez Fundację Uniwersyteckich Poradni Prawnych

i Związek Biur Porad Obywatelskich. Projekty te umożliwiły udzielenie ponad 160 tysięcy porad prawnych i obywatelskich, stworzenie 218 nowych punktów poradnictwa, zorganizowanie 1100 szkoleń i konferencji oraz wydanie 225 publikacji i innych materiałów. Łączna kwota dofinansowania wyniosła ponad 6 milionów złotych. Ostatnie dwie edycje konkursu koncentrowały się na specjalistycznym poradnictwie dla osób z grup społecznych o określonych potrzebach prawnych, np. niepełnosprawnych, bezdomnych czy uchodźców.

Działaniom programu patronowała Rada Ekspertów złożona z autorytetów środowisk prawnych, która przedstawiała rekomendacje odnośnie rozwiązań ułatwiających obywatelom dostęp do pomocy prawnej. Rada dawała impuls do debaty publicznej poprzez organizację otwartych seminariów z udziałem przedstawicieli środowisk prawnych i mediów; dyskutowano m.in. o dostępie do bezpłatnej pomocy i informacji prawnej oraz o związanej z tym potrzebie dokonania zmian ustawodawczych i organizacyjnych, a także na temat ograniczonego dostępu do zawodów prawniczych, etyki prawniczej, czy wyzwań stojących przed wymiarem sprawiedliwości. Ponadto Rada rekomendowała do realizacji projekty pilotażowe podejmujące problemy o charakterze systemowym; dotyczyły one między innymi litygacji strategicznej w zakresie wybranej kwestii związanej z dostępem obywateli do pomocy prawnej, upowszechnienia mediacji cywilnej jako alternatywnego sposobu rozwiązywania sporów, współpracy organizacji pozarządowych z korporacjami prawniczymi na rzecz zwiększania dostępu najuboższych do pomocy prawnej, metod komunikowania się sądów z obywatelami, zdefiniowania podstawowych pojęć z zakresu poradnictwa prawnego, dostępu do informacji o aktach prawnych i orzecznictwie, a także współpracy organizacji pozarządowych z socjologami prawa. Efekty działań Rady Ekspertów były upowszechniane wśród pozarządowych organizacji poradniczych, w środowisku prawników, a także wśród decydentów i administracji wymiaru sprawiedliwości. W rezultacie prac Rady powstały m.in. wortal www.mediacjajestemza.pl promujący mediację cywilną oraz Centrum Pro Bono, za pośrednictwem którego organizacje pozarządowe mogą uzyskać bezpłatną pomoc prawną ze strony renomowanych kancelarii prawniczych.

W ramach programu powstało Forum „Aktywny Obywatel" – niezależne ciało, które zajmowało się badaniami nad barierami ograniczającymi frekwencję wyborczą oraz wypracowaniem i upowszechnianiem rekomendacji na rzecz poprawy aktywności wyborczej obywateli. Forum skupiało kilkanaście osób zaangażowanych w inicjatywy zwiększenia partycypacji wyborców, w tym ekspertów (socjologów, psychologów, politologów i konstytucjonalistów) oraz liderów organizacji pozarządowych.

W grudniu 2014 r. odbyła się gala podsumowująca dorobek programu. Powstał portal gromadzący zasoby zebrane zarówno z projektów dofinansowanych w konkursach grantowych, jak i z prac podejmwanych przez Radę Ekspertów i Forum „Aktywny Obywatel". Nadal funkcjonuje Platforma Organizacji Poradniczych, w ramach której prowadzone jest rzecznictwo pod kątem wykorzystania przez organizacje pozarządowe nowych funduszy unijnych, postępuje też integracja środowiska organizacji poradniczych. Kontynuacja wybranych działań, służąca upowszechnieniu dorobku programu, podtrzymaniu działań informacyjnych i wydawniczych, m.in. poprzez portal www.obywateliprawo.pl oraz kwartalnik „Trzeci Sektor", a także monitorowaniu realizacji systemowego uregulowania dostępu do bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego, ma obecnie miejsce w ramach innego programu PAFW – „Wspieramy Organizacje Pozarządowe".

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

→ STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

→ PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

→ STUDY TOURS TO POLAND (STP)

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

→ Dotacja PAFW wyniosła **11.356.908** USD, w tym 761.449 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Fundacja Edukacja dla Demokracji**

→ więcej informacji: **www.kirkland.edu.pl**

Program, rozpoczęty w 2000 roku, ma na celu przekazywanie polskich doświadczeń w zakresie transformacji ustrojowej oraz integracji europejskiej przedstawicielom krajów Europy Wschodniej, a także Zakaukazia i Azji Centralnej poprzez dwusemestralne studia uzupełniające na polskich uczelniach. Aktualnie program jest adresowany do kandydatów z Ukrainy, Rosji, Białorusi, a także Mołdawii, Gruzji, Armenii, Azerbejdżanu, Kazachstanu i Kirgistanu.

W ramach indywidualnych programów edukacyjnych stypendyści studiują między innymi wybrane aspekty ekonomii i zarządzania, administracji publicznej i biznesu, prawa, nauk społecznych i politycznych, dziennikarstwa, zarządzania NGO, czy zarządzania w kulturze.

Stypendium rozpoczyna się kursem przygotowawczym, którego celem jest przekazanie i usystematyzowanie wiedzy z zakresu historii, sytuacji politycznej i społecznej Polski. Następnie stypendyści realizują swoje indywidualne programy na uczelniach Warszawy, Krakowa, Poznania, Wrocławia i Lublina, przygotowując pod kierunkiem opiekunów naukowych prace semestralne i dyplomowe. Organizowane są zjazdy integracyjno-merytoryczne, a także staże w instytucjach państwowych (np. w Sądzie Najwyższym, Narodowym Banku Polskim czy urzędach marszałkowskich), pozarządowych oraz prywatnych. Dodatkowym elementem programu są zajęcia z zakresu realizacji projektów społecznych i pracy zespołowej.

Rokrocznie w programie uczestniczy ok. 45 stypendystów. W latach 2000-2015 program ukończyły 654 osoby z jedenastu krajów, w tym 340 z Ukrainy, 133 z Białorusi, 46 z Gruzji, 40 z Rosji, 24 z Armenii, 18 z Kazachstanu, 18 z Mołdawii, 12 z Litwy, 10 ze Słowacji, 7 z Kirgistanu i 6 z Azerbejdżanu. Najpopularniejszym kierunkiem wśród stypendystów są ekonomia i zarządzanie oraz prawo, dużym zainteresowaniem cieszą się także nauki społeczne, dziennikarstwo, nauki polityczne i stosunki międzynarodowe. Najliczniejszą grupę zawodową stanowili pracownicy wyższych uczelni oraz urzędnicy i eksperci.

W obecnej edycji (2015/16) bierze udział 45 osób reprezentujących 8 krajów. Najliczniejszą grupę stanowią obywatele Ukrainy (33 osoby), pozostali pochodzą z Białorusi, Rosji, Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji, Mołdawii i Kirgistanu. Przeważają prawnicy, ekonomiści, dziennikarze, a także pracownicy administracji samorządowej i działacze organizacji pozarządowych.

Po zakończeniu programu z absolwentami utrzymywany jest regularny kontakt – dzięki biuletynowi, zjazdom absolwentów oraz poprzez stro-

nę internetową www.kirkland.edu.pl. Zjazdy absolwentów, odbywające się co 3-4 lata, służą podtrzymywaniu więzi ich uczestników z Polską oraz między sobą, a także nawiązywaniu nowych kontaktów. Są również okazją do pogłębienia wiedzy Kirklandystów o Polsce, Unii Europejskiej oraz do dyskusji na temat możliwych kierunków przemian w krajach regionu. Byli stypendyści korzystają ze wsparcia Koordynatora Projektów Poststypendialnych, którego rolą jest pomoc absolwentom w utrzymywaniu kontaktów z Polską, a także w podejmowaniu przez nich wspólnych przedsięwzięć, takich jak stowarzyszenia absolwenckie.

W 2015 roku odbyła się V Konferencja Absolwentów Programu Kirklanda, w której wzięło udział prawie 300 osób z 11 krajów. Gośćmi zjazdu byli m.in. Profesor Leszek Balcerowicz, Jarosław Pietras i Andrew Nagorski. Konferencja miała wyjątkowy charakter, gdyż została połączona z jubileuszem 15-lecia Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, w którym stypendyści Programu Kirklanda także uczestniczyli.

W latach 2001-2013 Realizatorem Programu była Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta.

PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

→ Dotacja PAFW wyniosła **12.648.430** USD, w tym 619.217 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Fundacja Edukacja dla Demokracji**

→ więcej informacji: **www.programrita.org**

Rozpoczęty w 2000 roku program jest adresowany do organizacji pozarządowych oraz instytucji edukacyjnych, które chcą dzielić się polskimi doświadczeniami w zakresie przemian społeczno-gospodarczych z partnerami w krajach Europy Wschodniej, a także Zakaukazia i Azji Centralnej.

Poprzez otwarte konkursy grantowe dla polskich organizacji pozarządowych, przyznawane są dotacje na projekty mające na celu przekazywanie polskich doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, działań społecznych, przekształceń w samorządzie terytorialnym, reformy edukacji oraz funkcjonowania wolnych mediów. Maksymalna wysokość dotacji wynosi 12,5 tys. dolarów. Rocznie przyznawanych jest około 40 grantów.

W ramach programu organizacje mogą również ubiegać się o małe granty wyjazdowe z przeznaczeniem m.in. na konsultację projektu z partnerem zagranicznym przed złożeniem wniosku, wzmocnienie współpracy z organizacją partnerską, czy ewaluację zrealizowanego projektu. W ramach specjalnej ścieżki grantowej dotacje z programu „RITA" mogą być dofinansowaniem większego projektu, na który organizacja otrzyma dotację z innych źródeł - polskich lub zagranicznych. Projekty muszą być zbieżne pod względem obszaru geograficznego i tematycznego z celami i zakresem programu „RITA".

Ponadto, w ramach programu, polskim organizacjom pozarządowym i szkołom oferowane są szkolenia oraz wsparcie eksperckie, a także pomoc w ustanawianiu kontaktów i rozwoju współpracy z partnerami z zagranicy. Co dwa lata pod hasłem „Ambasadorzy Przemian w Regionie" odbywa się spotkanie grantobiorców programu „RITA". Wymianie informacji między organizacjami i liderami społecznymi służy także portal społecznościowy www.civicportal.org. W jego ramach działa platforma e-learnigowa, na której oferowane są szkolenia dla polskich i zagranicznych NGOs.

Główny konkurs grantowy jest ogłaszany dwa razy w roku. Aplikacje można składać do połowy marca oraz do połowy października. Z kolei wnioski na granty wyjazdowe oraz o dofinansowanie większych projektów przyjmowane są na bieżąco, do wyczerpania środków.

W latach 2000-2015 w programie dofinansowano 930 projektów.

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

→ Dotacja PAFW wyniosła **4.846.998** USD, w tym 528.382 USD w 2015 roku.

→ Realizator Programu: **Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego**

→ więcej informacji: **www.studytours.pl**

Uruchomiony w 2004 roku program wizyt studyjnych do Polski skierowany jest do aktywnych studentów i profesjonalistów z krajów Europy Wschodniej. Celem programu jest przybliżenie realiów Polski, a także Unii Europejskiej, a jednocześnie rozwój i wzmocnienie zawodowych i osobistych kontaktów pomiędzy liderami z Europy Wschodniej a ich polskimi gospodarzami.

Oferta dla studentów obejmuje kilkunastodniowe wizyty studyjne w Polsce; mogą w nich brać udział osoby w wieku 18-21 lat z Białorusi, Mołdowy, Ukrainy i Federacji Rosyjskiej (obecnie z obwodu briańskiego, kaliningradzkiego, nowogrodzkiego, leningradzkiego i Sankt-Petersburga). Studenci mają okazję poznać polskie środowiska akademickie, organizacje obywatelskie, spotkać się z liderami życia publicznego, wziąć udział w wykładach, warsztatach, seminariach i imprezach kulturalnych.

Studenci aplikują do udziału w programie indywidualnie. Wizyty odbywają się w mieszanych grupach 10-12 osobowych z różnych państw, dwa razy do roku – wiosną i jesienią. Wizyty są prowadzone przez doświadczone polskie organizacje pozarządowe, wyłaniane w drodze otwartego konkursu. Koordynatorem wizyt studenckich jest Fundacja „Borussia" z Olsztyna.

Oferta dla profesjonalistów jest skierowana do przedstawicieli samorządów lokalnych, administracji rządowej, centralnych instytucji państwowych, organizacji pozarządowych, mediów, sektora edukacji oraz in-

nych grup zawodowych z Europy Wschodniej, a także z krajów Zakaukazia i Azji Centralnej. Wizyty, których profil oparty jest na dzieleniu się polskim doświadczeniem w zakresie transformacji oraz integracji europejskiej, prowadzone są we współpracy z polskimi organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami administracji centralnej i samorządowej.

Rekrutacja uczestników wizyt studyjnych dla profesjonalistów poprzedzona jest listem intencyjnym kierowanym do biura programu STP w Warszawie od zainteresowanych instytucji i organizacji partnerskich z krajów regionu lub od polskich organizacji pozarządowych i innych instytucji.

Łącznie, w latach 2004-2015, w wizytach studyjnych uczestniczyło 7601 osób, w tym 2680 studentów i 4921 profesjonalistów reprezentujących różne środowiska. Corocznie Polskę odwiedza ponad 500 profesjonalistów i ponad 200 studentów.

W ramach programu Fundacja wspiera Warszawską Letnią Akademię Euro-Atlantycką (WEASA) – inicjatywę, będącą wspólnym przedsięwzięciem PAFW, The German Marshall Fund oraz Fundacji Centrum Europejskie Natolin. Oferta dwutygodniowych zajęć Akademii – prowadzonych w oparciu o kampus natoliński – skierowana jest do ekspertów z krajów Partnerstwa Wschodniego, takich jak analitycy, doradcy polityczni i rządowi, pracownicy think tanków i NGOs, urzędnicy służby cywilnej, czy dziennikarze. Zakres tematyczny Akademii obejmuje transformację systemową, integrację europejską i relacje transatlantyckie. Wiedza przekazywana studentom ma formę wykładów, warsztatów i spotkań z praktykami, z udziałem wybitnych wykładowców, ekspertów z Polski i zagranicy. Łącznie w trzech edycjach WEASA (2013, 2014 i 2015) wzięło udział ponad 130 osób z krajów Partnerstwa Wschodniego.

MONITORING, EWALUACJE I ANALIZY (MEVA)

Rozpoczęty w 2005 roku program jest przedsięwzięciem o charakterze ekspercko-badawczym. Ma na celu prowadzenie stałych prac analitycznych służących maksymalizowaniu efektywności programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Analizy te m.in. pomagają w określeniu, na ile zdefiniowane wcześniej w programach PAFW cele, podjęte działania i osiągane rezultaty odpowiadają na istniejące potrzeby i problemy, zwłaszcza w odniesieniu do lokalnych społeczności. Wypracowywane w ramach programu metody oraz uzyskiwane wyniki analiz służą także innym organizacjom pozarządowym w podejmowanych przez nie działaniach.

Wyniki badań ewaluacyjnych programów PAFW, m.in. Programu Rozwoju Bibliotek, „Działaj Lokalnie", „Lokalne Partnerstwa PAFW", „English Teaching", czy „Liderzy PAFW", służą Fundacji zarówno do określania przyszłych inicjatyw programowych, jak i modyfikacji tych istniejących. Jednym z celów programu MEVA jest monitorowanie zakończonych przez PAFW przedsięwzięć pod kątem trwałości osiągniętych rezultatów.

Potencjalne działania PAFW są rozpatrywane w kontekście istniejących i przewidywanych potrzeb społecznych. W tym celu prowadzi się badania określonych grup społecznych (np. młodzieży wiejskiej, bibliotekarzy czy pracowników organizacji pozarządowych) i testuje nowe przedsięwzięcia. Przykładem może być badanie trendów związanych z wykorzystaniem ICT w Polsce i za granicą, dzięki któremu przygotowano raport zawierający rekomendacje dla uruchomienia programu „Nowe Technologie Lokalnie", czy też analiza wpływu Programu Rozwoju Bibliotek na jego uczestników w porównaniu z bibliotekami i społecznościami, które w tym programie nie uczestniczyły.

Poprzez program „MEVA" analizowane są także wzajemnie się uzupełniające i wzmacniające elementy bieżących programów PAFW w celu podniesienia jakości oraz efektywności fundacyjnych działań. Do takich projektów należy m.in. „Ewaluacja do kwadratu", inicjatywa służąca rozwojowi kultury ewaluacji w środowisku organizacji współpracujących z PAFW, w ramach której powstał poradnik „Ewaluacja – jak to się robi?". W ramach tego projektu w 2015 r. odbyło seminarium, z udziałem przedstawicieli PAFW i organizacji realizujących jej programy, poświęcone m.in. wymianie doświadczeń na temat sposobów komunikowania zmiany społecznej, do której przyczyniają się fundacyjne przedsięwzięcia, a także wykorzystaniu ewaluacji w kontaktach z innymi organizacjami i instytucjami.

Innym tego typu projektem jest badanie „Oddziaływanie na kapitał społeczny w społecznościach PAFW" (tzw. „BOKS"), dzięki któremu stworzono i przetestowano zestaw metod i technik badawczych, pozwalających na określenie zmian w poziomie kapitału społecznego w wyniku oddziaływania fundacyjnych programów na małe społeczności.

Poprzez program „MEVA" Fundacja wspiera Pracownię Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia" (której jednym ze współzałożycieli jest PAFW); „Stocznia" pełni jednocześnie rolę realizatora istotnej części programu „MEVA".

→ Dotacja PAFW wyniosła **1.711.723** USD, w tym 112.170 USD w 2015 roku.

LUDZIE, PROJEKTY, INICJATYWY

ENGLISH TEACHING
Językowe podróże Roberta Pine'a

RÓWNAĆ SZANSE
Odkrywając lokalną historię

PROJEKTOR – WOLONTARIAT STUDENCKI / POLSKO-AMERYKAŃSKA INICJATYWA STAŻOWA (PAII)
Wolontariusz „PROJEKTORA" stażystą PAII

PROGRAM STYPENDIÓW POMOSTOWYCH
Stypendystka pomostowa z tytułem „Innovators Under 35"

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)
Efektywne nauczanie z ekspertami Teachers College

KONKURS GRANTOWY „SENIORZY W AKCJI"
„Czaritka" – nie tylko sklep charytatywny

DZIAŁAJ LOKALNIE
W.A.R.K.A. działa lokalnie

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW
„Powiat dębicki wolontariatem malowany"

LIDERZY PAFW
Sport na rzecz zmiany społecznej – wizyta studyjna Liderów PAFW w USA

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK
Spotkanie Krajowego Partnerstwa na Rzecz Rozwoju Bibliotek

NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE
#MoreDigital – organizacje pozarządowe numerem jeden na Twitterze

PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)
„Pod kirgiskim niebem"

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA
V Konferencja Stypendystów Programu Kirklanda

ENGLISH TEACHING

Językowe podróże Roberta Pine'a

Robert Pine, ekspert Wisconsin International Educational Scientific Cultural Organization (WIESCO), odwiedził w kwietniu 2015 dziesięć polskich szkół uczestniczących w programie „English Teaching", w których poprowadził lekcje języka angielskiego.

Wyzwaniem dla młodzieży biorącej udział w zajęciach z amerykańskim gościem był fakt, że pomimo polskich korzeni, Robert Pine nie zna ich języka ojczystego. Dlatego też uczniowie musieli opierać się jedynie na swojej znajomości języka angielskiego.

Robert Pine przybliżył młodym ludziom codzienne życie Amerykanów, a tematyka lekcji koncentrowała się m.in. na kuchni amerykańskiej i świętach obchodzonych w USA. Uzupełnieniem jego prezentacji były gry, zabawy i quizy językowe. Dzieci i młodzież zrewanżowały się prezentacjami projektów realizowanych w ich szkołach w ramach programu „English Teaching". Amerykański gość zachęcał uczniów do pogłębiania wiedzy o Stanach Zjednoczonych, a także do wytężonej pracy w dążeniu do wytyczonych celów i podnoszenia kompetencji językowych. Zajęcia były wspaniałą okazją do doskonalenia znajomości języka angielskiego wśród ich uczestników, a także do poszerzania zainteresowań oraz budowania postaw otwartości wobec innych kultur.

„Mam nadzieję, że tego rodzaju spotkania będą organizowane częściej. Doskonale wiem jak ważna jest autentyczność prowadzonych zajęć i poczucie bezpośredniego kontaktu z żywym językiem" – relacjonuje Ludmiła Makoviychuk, nauczycielka języka angielskiego i koordynatorka projektu „English Adventure" realizowanego w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Józefowie nad Wisłą. „Zajęcia z native speakerami są znakomitą motywacją do nauki języka obcego, pomagają przełamywać barierę psychologiczną w posługiwaniu się językiem w praktyce" – podsumowuje anglistka.

Zajęcia z native speakerami są znakomitą motywacją do nauki języka obcego, pomagają przełamywać barierę psychologiczną w posługiwaniu się językiem w praktyce.

Ludmiła Makoviychuk, nauczycielka języka angielskiego, koordynatorka projektu „English Adventure"

RÓWNAĆ SZANSE

Odkrywając lokalną historię

„Dzięki tej inicjatywie mogłam lepiej poznać moją babcię. Usłyszałam historię jej życia i to, przez co przeszła podczas wojny oraz w latach powojennych" – mówi Anna, jedna z uczestniczek projektu „Z jakiego my krza?" zrealizowanego przez młodzież z Kowali Oleckich w województwie warmińsko-mazurskim.

W ramach przedsięwzięcia kilkunastoosobowa grupa gimnazjalistów – „Młodzi dokumentaliści" – wcieliła się w rolę historyków, skrupulatnie odtwarzając losy swoich przodków na terenach odzyskanych po II wojnie światowej. „Działania miały na celu poszerzenie wiedzy z zakresu znajomości lokalnej historii, a dzięki udziałowi w warsztatach dziennikarskich i fotograficznych młodzież zyskała również umiejętności jej dokumentowania i prezentowania" – podkreśla Zbigniew Sieńko, koordynator projektu.

Młodzi ludzie przeprowadzili wywiady z najstarszymi mieszkańcami Kowali Oleckich, którzy osiedlili się w tej miejscowości po zakończeniu wojny w 1945 roku. Uczniom udało się również pozyskać stare fotografie – za zgodą właścicieli zostały one następnie zeskanowane i wykorzystane w publikacji. Dzięki kronice parafialnej odtworzono proces kształtowania się parafii oraz życie ludności napływowej w pierwszych latach po wojnie. W swoich poszukiwaniach młodzi dokumentaliści natrafili na film przedstawiający miejscowość Kowale Oleckie przed 1945 rokiem, kiedy to zamieszkiwała je ludność niemiecka. Archiwalny film oraz inne zebrane dokumenty zaprezentowali w formie lekcji z „żywą" historią.

Największym wyzwaniem było zorganizowanie konferencji, podczas której gimnazjaliści przedstawili efekty swoich prac lokalnej społeczności i przedstawicielom samorządu. „Przygoda – to słowo najbardziej pasuje do tego, co robiliśmy. Pierwszy raz mogłem sam decydować co zostanie zrobione, co nie, a co trzeba zmienić. Zrozumiałem, że to, co robię jest moje, to mój pomysł i moja praca, a nie wizja innej osoby" – podsumowuje Samuel, jeden z młodych dokumentalistów z Kowali Oleckich.

Pierwszy raz mogłem sam o czymś decydować, co zostanie zrobione, co nie, a co trzeba zmienić. Zrozumiałem, że to, co robię jest moje, to mój pomysł i moja praca, nie wizja innej osoby.

Samuel, uczestnik projektu

PROJEKTOR – WOLONTARIAT STUDENCKI / PAII

Wolontariusz „PROJEKTORA" stażystą PAII

Mateusz Salach studiuje informatykę oraz automatykę i robotykę na Wydziale Elektrotechniki i Informatyki Politechniki Rzeszowskiej. Od 2012 roku, jako wolontariusz programu „PROJEKTOR – wolontariat studencki", realizuje wraz z innymi studentami projekty edukacyjne w szkołach w województwie podkarpackim. „Już na pierwszym roku studiów uświadomiłem sobie, że poza studiowaniem warto robić coś dla innych" – mówi Mateusz. Jako wolontariusz „PROJEKTORA" uczestniczył w takich inicjatywach jak Młody Nobel, Młodzieżowe Laboratorium Wolontariatu, TechKluby czy „Robotyka w Bibliotece". „Wolontariat to mnóstwo przygód i niezapomnianych chwil. Ekipa ludzi, z jaką działam jest po prostu niesamowicie kreatywna i energetyczna" – podkreśla.

Do ubiegania się o staż w ramach Polsko-Amerykańskiej Inicjatywy Stażowej namówiła go koleżanka, była stażystka PAII w Boeingu i wolontariuszka „PROJEKTORA".

Jako stypendysta Polsko-Amerykańskiej Inicjatywy Stażowej odbył w 2015 roku trzymiesięczny staż w Global Command Center w Citi Technology Infastructure. To doświadczenie wspomina jako wyjątkowe pod wieloma względami. Podkreśla, że wielką zaletą jest możliwość pracy w prestiżowej firmie wnoszącej duży wkład w globalną gospodarkę, a także poznanie innej kultury i ludzi. „To świetna inicjatywa. Każdy ma możliwość startować i spełnić swoje marzenie o praktykach za granicą. Dzięki stażowi w Citi nauczyłem się zarządzania czasem, rozwinąłem swoje umiejętności współpracy z grupą. Rozwinąłem także umiejętności programistyczne związane z moimi studiami" – mówi Mateusz.

Mateusz nadal jest wolontariuszem „PROJEKTORA" i dziś nie wyobraża sobie życia bez tego programu. Chce rozwijać się i angażować w działalność społeczną. Wierzy, że dzięki stażowi zrealizuje swoje plany zawodowe i po zakończeniu studiów podejmie pracę w polskim oddziale Citi Global Command Center w Warszawie.

To świetna inicjatywa. Każdy ma możliwość startować i spełnić swoje marzenie o praktykach za granicą. Dzięki stażowi w Citi nauczyłem się zarządzania czasem, rozwinąłem swoje umiejętności współpracy z grupą.

Mateusz Salach

PROGRAM STYPENDIÓW POMOSTOWYCH

Stypendystka pomostowa z tytułem „Innovators Under 35”

Dr inż. Katarzyna Nawrotek, absolwentka Programu Stypendiów Pomostowych, została uhonorowana tytułem „MIT Technology Review Innovators Under 35” w pierwszej polskiej edycji tego prestiżowego konkursu, w którym nagradzani są młodzi wizjonerzy i innowatorzy z całego świata.

Laureatka pochodzi z Byszew w województwie łódzkim. Jej przygoda z Programem Stypendiów Pomostowych rozpoczęła się w 2004 roku, kiedy uzyskała stypendium na pierwszy rok studiów przyznawane najzdolniejszym absolwentom szkół średnich pochodzącym z małych miejscowości. „Postanowiłam zgłosić się do Programu Stypendiów Pomostowych, ponieważ moi rodzice nie mogli mnie wspierać finansowo w zdobywaniu przeze mnie wykształcenia” – mówi Katarzyna Nawrotek. Dzięki bardzo dobrym ocenom otrzymała stypendium na kolejne lata studiów, także na studia doktoranckie. „Pomoc finansowa pozwoliła mi skupić się na rozwoju naukowym, bez konieczności podejmowania pracy zarobkowej” – podkreśla stypendystka.

Katarzyna Nawrotek jest doktorem nauk technicznych inżynierii chemicznej ze specjalizacją inżynierii biomedycznej. Jej praca doktorska, zatytułowana „Kinetyka uwalniania środków farmakologicznych z termowrażliwych żeli chitozanowych”, poświęcona była wykorzystaniu biomateriałów pod kątem ich przydatności w kontrolowanym uwalnianiu leków oraz regeneracji centralnego układu nerwowego. W 2013 roku Katarzyna otrzymała grant od Wydziału Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska Politechniki Łódzkiej, który pozwolił jej na zrealizowanie projektu: „Osłonki do regeneracji nerwów obwodowych wytwarzane z biokompozytów polimerowych na bazie chitozanu i polilaktydu”. Badania te zakończyły się zgłoszeniem patentowym i zostały nagrodzone w Ogólnopolskim Konkursie „Student – Wynalazca” 2013/2014 przez Rektora Politechniki Świętokrzyskiej. Nagrodą było zaprezentowanie opracowanych rozwiązań na 42. Międzynarodowej Wystawie Wynalazczości, Nowoczesnej Techniki i Wyrobów w Genewie. Jury uznało, że opracowane przez dr Nawrotek struktury są innowacyjnym rozwiązaniem i wyróżniło ją złotym medalem Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO) w kategorii „Najlepsza Kobieta Wynalazczyni”.

Obecnie Katarzyna Nawrotek jest stypendystką europejskiego programu działań „Marie Skłodowska-Curie” i prowadzi badania na Wydziale Medycyny Instytutu Podstawowych Nauk Medycznych Uniwersytetu w Oslo. O swoich doświadczeniach mówi: „Towarzyszą mi słowa Josepha Conrada: »iść za marzeniem i znowu iść za marzeniem, i tak zawsze, aż do końca«. Myślę, że w życiu ważne jest to, aby jak najwcześniej wytyczyć sobie cel i konsekwentnie go realizować”.

Towarzyszą mi słowa Josepha Conrada: „Iść za marzeniem i znowu iść za marzeniem, i tak zawsze, aż do końca”. Myślę, że w życiu ważne jest to, aby jak najwcześniej wytyczyć sobie cel i konsekwentnie go realizować.

Katarzyna Nawrotek

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)

Efektywne nauczanie z ekspertami Teachers College

Co ma wpływ na wzrost efektywności nauczania? Dlaczego planowanie lekcji ma tak duże znaczenie? Jak prowadzić rozwijającą rozmowę coachingową z nauczycielem? Na te tematy dyskutowali trenerzy programu „Szkoła Ucząca Się" uczestniczący we wrześniowych warsztatach „Szczególnie Efektywne Praktyki Nauczania" prowadzonych przez specjalistów z Teachers College Uniwersytetu Columbia w Nowym Jorku: Kate Mongomery, Elizabeth Hulbert i Toma Corcorana. Następnie mieli okazję ćwiczyć rozmaite umiejętności związane z omawianymi zagadnieniami.

„Amerykańscy wykładowcy proponując nam zadania związane z wymogami poznawczymi na lekcjach języka polskiego i matematyki, akcentowali wagę planowania zajęć z uwzględnieniem czterech głównych elementów: otwarcia, praktyk kontrolowanych, zadań o zróżnicowanym poziomie złożoności poznawczej oraz zamknięcia będącego okazją do sprawdzenia, na ile uczniowie zrozumieli to, czego się uczyli" – mówi Agnieszka Karlak, trenerka „SUS". Eksperci z Teachers College położyli mocny akcent na zróżnicowanie ćwiczeń dla uczniów i wchodzenie na kolejne poziomy umiejętności tak, by ich rozwijały. „Uwierzmy w swoich uczniów, stawiajmy im wyzwania. Odpowiednio prowadzeni, inspirowani i motywowani niejednokrotnie zaskoczą na swą wyobraźnią, kreatywnością czy niebanalnym sposobem rozwiązania problemu" – namawia trenerka „SUS".

Warsztaty uświadomiły polskim nauczycielom, że do osiągnięcia najlepszych efektów konieczna jest współpraca z obserwatorem, który wspólnie z nauczycielem zastanawia się nad najlepszymi rozwiązaniami mogącymi podnieść efektywność podejmowanych działań. „Ćwiczyliśmy to w praktyce z amerykańskimi ekspertami, analizując konspekty, nagrania lekcji oraz wymogi poznawcze zadań z polskich podręczników" – mówi Agnieszka Karlak.

Warsztaty zostały zorganizowane przez Centrum Edukacji Obywatelskiej (realizatora programu „Szkoła Ucząca Się") we współpracy z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności i Teachers College Uniwersytetu Columbia w Nowym Jorku oraz Fundacją Dobrej Edukacji.

Uwierzmy w swoich uczniów, stawiajmy im wyzwania, a zobaczymy, że odpowiednio prowadzeni, inspirowani i motywowani niejednokrotnie nas zaskoczą swą wyobraźnią, kreatywnością czy niebanalnym sposobem rozwiązania problemu.

Agnieszka Karlak, trenerka „SUS"

KONKURS GRANTOWY „SENIORZY W AKCJI"

„Czaritka" – nie tylko sklep charytatywny

To jedyne takie miejsce w Rzeszowie. Sklep powstał dzięki inicjatywie dwóch animatorek społecznych – Teresy Pszonki i Ireny Siwak, we współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieci z Nadpobudliwością Psychoruchową, w ramach projektu zrealizowanego w VII edycji konkursu „Seniorzy w akcji".

„Czaritka" to spolszczona nazwa *charity shops* – sklepu charytatywnego. Pomysłodawczynie razem z międzypokoleniową reprezentacją starszych i młodszych mieszkańców Rzeszowa organizują zbiórki używanych przedmiotów. Zbierają zabawki, odzież, książki, płyty i mnóstwo innych przedmiotów. Niektóre z nich są czyszczone, inne naprawiają seniorzy podczas specjalnych zajęć „Świat z łat". Aby wzbogacić asortyment, pozyskiwane są też nowe produkty, na przykład końcówki serii od producentów. W ten sposób na sklepowych półkach pojawiają się rzeczy tylko w dobrym stanie. „Jednocyfrowe ceny sprawiają, że zaglądają tu wszyscy mieszkańcy Rzeszowa, zwłaszcza Ci, którzy żyją bardzo oszczędnie" – mówi Irena Siwak. Osoby starsze i młodzież pełnią dyżury, obsługując klientów na zmianę. W ten sposób udało się połączyć „doświadczenie seniorów z wigorem juniorów".

Na co jest przeznaczany zysk ze sprzedaży przedmiotów? Po odliczeniu kosztów, dochód jest w całości przekazywany na działalność Stowarzyszenia na Rzecz Dzieci z Nadpobudliwością Psychoruchową oraz na aktywizację seniorów, czyli na organizację zajęć: „Bank Czasu Wolnego", „Dziadkowie do wynajęcia", „Pomocna ręka", „Świat z łat", „Fabryka rzeczy niezwykłych" i wielu innych.

„Czaritka" to nie tylko społecznie użyteczny sklep. „Wspólne działania sprawiły, że stał się on także miejscem spotkań młodych i starszych mieszkańców Rzeszowa. Tu organizowane są małe imprezy towarzyskie i warsztaty. To miejsce w którym można kogoś poznać, porozmawiać, ciekawie spędzić czas" – podkreśla Teresa Pszonka.

Wspólne działania sprawiły, że jest to miejsce spotkań młodych i starszych mieszkańców Rzeszowa. Tu organizowane są małe imprezy towarzyskie i warsztaty. To miejsce w którym można kogoś poznać, porozmawiać, ciekawie spędzić czas.

Teresa Pszonka, animatorka społeczna

DZIAŁAJ LOKALNIE

W.A.R.K.A. działa lokalnie

Stowarzyszenie W.A.R.K.A. (Wizja, Aktywność, Rozrywka, Kultura, Alternatywa), powstało w 2003 roku z inicjatywy kilkunastu młodych ludzi, którzy postanowili „wziąć sprawy w swoje ręce" i zrobić coś dla swojego miasta. „Zaczynaliśmy od imprez organizowanych dla mieszkańców Warki. Impulsem do większej aktywności były pierwsze projekty zrealizowane w programie »Działaj Lokalnie« w 2006 roku" – mówi Andrzej Zaręba, Prezes Stowarzyszenia. Z niewielkiej organizacji pozarządowej, założonej przez społeczników-pasjonatów, stała się ona prężną instytucją – certyfikowanym Ośrodkiem Działaj Lokalnie, który poprzez swoje działania aktywnie wspiera rozwój lokalny nie tylko Warki, ale również całego powiatu grójeckiego.

„Mieszkańcy wspólnie definiują własne problemy i starają się je rozwiązywać" – podkreśla Dorota Lenarczyk, koordynator konkursów grantowych Stowarzyszenia W.A.R.K.A. Projekty społeczne wspierane przez Ośrodek Działaj Lokalnie w Warce obejmują różne działania, m.in. utworzenie sekcji sportowych, szkolnego radiowęzła, placu zabaw, uruchomienie warsztatów dziennikarskich i muzycznych połączone z wydawaniem lokalnej gazety oraz powstaniem zespołu muzycznego, a także organizację wycieczek turystycznych, konkursów, czy festynów. Ich wspólnym mianownikiem jest rozwój lokalnej społeczności.

Warecki Ośrodek Działaj Lokalnie uczestniczy także w innych programach PAFW. Członkowie stowarzyszenia – Andrzej Zaręba i Dorota Lenarczyk – to absolwenci programu „Liderzy PAFW", są także zaangażowani w programy: „Nowe Technologie Lokalnie" (Andrzej jako Mobilny Doradca ICT dla organizacji pozarządowych) oraz „PROMENGO" (jego absolwentką jest Dorota Lenarczyk). Liderami PAFW są również lokalni realizatorzy projektów współpracujący ze stowarzyszeniem: Małgorzata Dąbrowska, Monika Górniewicz, Agnieszka Gostkowska i Łukasz Rejer. W.AR.K.A wspiera także uzdolnioną młodzież z małych miejscowości, przyznając wsparcie w ramach Programu Stypendiów Pomostowych.

Przez 10 lat realizacji programu „Działaj Lokalnie" Stowarzyszenie W.A.R.K.A. wsparło 202 projekty społeczne. Wartość tego wsparcia wynosi łącznie ok. 1,7 mln zł – środki pochodziły z programu PAFW, a także z 1 proc. podatku przekazywanego przez mieszkańców powiatu grójeckiego, dofinansowania od samorządów i datków od sponsorów. W 2015 r. na realizację działań społecznych na terenie 33 miejscowości w gminach: Warka, Chynów, Goszczyna, Grójec i Jasieniec przeznaczono środki w wysokości 78 tysięcy zł. „Czujemy wielką satysfakcję, że współpracujemy z programem „Działaj Lokalnie" już 10 lat. Przyznając dotacje pomagamy w budowaniu aktywnych społeczności lokalnych" – podsumowuje Andrzej Zaręba, Prezes Stowarzyszenia W.A.R.K.A.

Czujemy wielką satysfakcję, że współpracujemy z programem „Działaj Lokalnie" już 10 lat. Przyznając dotacje pomagamy w budowaniu aktywnych społeczności lokalnych.

Andrzej Zaręba, Prezes Stowarzyszenia W.A.R.K.A.

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

„Powiat dębicki wolontariatem malowany”

Liczne sesje plenarne, spotkania, długie rozmowy i konsultacje z mieszkańcami pozwoliły dobrze zdefiniować dobro wspólne w powiecie dębickim, gdzie w ramach IV edycji programu „Lokalne Partnerstwa PAFW” zawiązała się grupa inicjatywna składająca się z uczestników różnych programów Fundacji. Liderem grupy inicjatywnej, a następnie partnerstwa, został Ośrodek Działaj Lokalnie – Dębicki Klub Biznesu.

„Odkrycie wolontariatu jako wartości łączącej nas wszystkich było przełomowe, także ze względu na to, że potrzeba czynienia czegoś dobrego wynikała z naszego indywidualnego nastawienia do życia w ogóle” – wskazuje Paweł Werbowy związany z Dębickim Klubem Biznesu. I dodaje: „Jest jeszcze coś. Wolontariatem mogliśmy się zająć, korzystając z tego, co mamy na miejscu”.

Wcześniej w regionie działały pojedyncze organizacje, ale trudno było mówić o koordynacji pracy wolontariuszy. Sami mieszkańcy, chociaż chętnie zaangażowaliby się w pomoc na rzecz innych, nie wiedzieli jak się do tego zabrać. Partnerstwo z Dębicy postanowiło zorganizować w powiecie strukturę wolontariatu. Efektem jest innowacja społeczna w postaci internetowej platformy łączącej potrzebujących z osobami niosącymi pomoc. Pod adresem www.wolontariat.dkb.info.pl działa Centrum Wolontariatu Powiatu Dębickiego gromadzące informacje o wolontariuszach, przeprowadzonych akcjach, ciekawych pomysłach i dobrych praktykach. Wszyscy z terenu powiatu mogą zgłaszać swoje zapotrzebowanie i chęć wsparcia.

Pomysł okazał się strzałem w dziesiątkę. Połączenie nowych technologii z wolontariatem przyciągnęło wielu młodych ludzi, którzy znaleźli sposób na spędzanie czasu poza szkołą. W działania włączyli się również seniorzy, którzy utworzyli grupę teatralną. Mieszkańcy zaczęli się udzielać w schronisku dla zwierząt oraz wspólnie odnawiać zniszczone pomieszczenia i budynki. Partnerstwo zaś zaczęło przyciągać kolejnych partnerów. W jego działania włączyła się między innymi firma Tikkurila. Kiedy dyrektorka przedszkola zgłosiła prośbę o pomalowanie jednej z huśtawek na placu zabaw, nie spodziewała się, że pracownicy firmy, w ramach wolontariatu pracowniczego, dokonają renowacji całego placu zabaw.

„Staramy się rozruszać mieszkańców. Wyciągamy ich z domów i dajemy do ręki pędzel i farbę. Nie trzeba wiele, a satysfakcja jest ogromna” – podsumowuje Paweł Werbowy koordynujący projekt „Powiat dębicki wolontariatem malowany”.

Odkrycie wolontariatu jako wartości łączącej nas wszystkich było przełomowe, także ze względu na to, że potrzeba czynienia czegoś dobrego wynikała z naszego indywidualnego nastawienia do życia w ogóle.

Paweł Werbowy, koordynator projektu

LIDERZY PAFW

Sport na rzecz zmiany społecznej – wizyta studyjna Liderów PAFW w USA

Tegoroczna wizyta studyjna uczestników programu „Liderzy PAFW" doszła do skutku dzięki współpracy PAFW z Ambasadą USA w Polsce i Departamentem Stanu. Poświęcona była tematyce sportu i zdrowia w działaniach na rzecz zmiany społecznej i poprawy jakości życia. Goście z Polski odwiedzili Waszyngton, Saint Louis w stanie Missouri i Atlantę w stanie Georgia, gdzie wzięli udział w licznych spotkaniach z przedstawicielami amerykańskich organizacji i instytucji zajmujących się promowaniem aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania na rzecz aktywizowania lokalnych społeczności.

W Waszyngtonie odwiedzili klub wioślarski, w którym realizowane są projekty dla młodzieży z różnych środowisk integrujące ją z osobami niepełnosprawnymi. W siedzibie Olimpiad Specjalnych dowiedzieli się, jak organizowane są treningi i zawody sportowe dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, tak aby poprzez sport rozwijali się zarówno fizycznie jak i społecznie. „Zobaczyłem bardzo wiele – od prostych rozwiązań ułatwiających życie codzienne, udogodnień dla osób z niepełnosprawnością po organizację wydarzeń kulturalnych i sportowych o różnej skali aż po systemowe rozwiązania w zakresie walki z otyłością, promocji i zmiany społecznej, na którą ma wpływ aktywność fizyczna" – wylicza Paweł Piwowarczyk, jeden z uczestników wizyty.

Liderzy PAFW spotkali się również z przedstawicielami Prezydenckiej Rady ds. Sprawności Fizycznej i Zdrowego Żywienia, którzy opowiadali o narodowych programach służących przeciwdziałaniu otyłości, takich jak: „Let's Move", „Commit to Inclusion" czy „I Can Do It, You Can Do It". W Saint Louis Metropolitan Police Department obejrzeli prezentację ligi organizowanej przez policjantów dla dzieci i młodzieży, szczególnie tej zamieszkującej dzielnice o najwyższej przestępczości. Młodzi ludzie uczą się gry w baseballa i soccera oraz trenują lekkoatletykę i boks. Liderzy odwiedzili także siedzibę organizacji „Girls on the Run", która w samym Saint Louis programem treningowym objęła 30 tys. kobiet. W Atlancie o wpływie piłki nożnej na zmiany społeczne liderzy z Polski rozmawiali z przedstawicielami organizacji „Soccer on the Street" realizującej projekty dla dzieci z najuboższych dzielnic.

„Wizyta zainspirowała mnie do nowego spojrzenia na swoje działania. Podczas pobytu w USA widziałam rozwiązania, które będę wdrażać w swojej organizacji" – podsumowała udział w programie Sylwia Nikko-Biernacka.

Wizyta zainspirowała mnie do nowego spojrzenia na swoje działania. Podczas pobytu w USA widziałam rozwiązania, które będę wdrażać w swojej organizacji.

Sylwia Nikko-Biernacka, Liderka PAFW

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

Spotkanie Krajowego Partnerstwa na Rzecz Rozwoju Bibliotek

26 lutego w Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie odbyło się spotkanie Krajowego Partnerstwa na rzecz Rozwoju Bibliotek będące podsumowaniem siedmioletniego, ogólnopolskiego przedsięwzięcia, jakim był Program Rozwoju Bibliotek – realizowany w ramach partnerstwa Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Fundacji Billa i Melindy Gatesów przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. W spotkaniu wzięli udział m.in. Profesor Małgorzata Omilanowska, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Darren Hoerner z Fundacji Gatesów.

Krajowe Partnerstwo na rzecz Rozwoju Bibliotek jest najważniejszym ciałem doradczym i rzeczniczym Programu Rozwoju Bibliotek. Skupia postaci z różnych obszarów życia społecznego, ludzi, którzy wierzą w sens modernizacji małych lokalnych bibliotek i potrafią przekonać do tej idei innych. To ponad stu przedstawicieli świata nauki, sztuki, gospodarki, mediów, polityki oraz sektora pozarządowego, pełniących rolę życzliwych, a zarazem wymagających doradców.

Profesor Małgorzata Omilanowska, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego pokreśliła, że spotkanie to dla niej przede wszystkim okazja do podziękowań dla wszystkich zaangażowanych w realizację Programu Rozwoju Bibliotek. Zwróciła uwagę, jak bardzo zmieniła się rzeczywistość i świat ludzi, którzy wokół bibliotek skupiają swoją aktywność zawodową, pasje i przyjemności. Zaznaczyła również, że nie udałoby się tego osiągnąć bez wsparcia, jakie w ostatnich latach zostało udzielone polskim bibliotekom.

Darren Hoerner, przedstawiciel Fundacji Billa i Melindy Gatesów, podzielił się swoimi spostrzeżeniami na temat tego, jak zmieniają się biblioteki publiczne oraz odczuciami po wizytach w polskich placówkach bibliotecznych. „Biblioteki publiczne stają się w coraz większym stopniu integralną częścią społeczności lokalnych. Zmieniają się, przechodzą transformację, świadczą nowe usługi, wykraczające poza ich tradycyjną działalność" – wskazywał Darren Hoerner. „To dzieje się także w Polsce. Te zmiany zrobiły na mnie ogromne wrażenie. Program Rozwoju Bibliotek to wielki sukces. Modernizacja bibliotek publicznych w Polsce odbywa się na ogromną skalę, na skalę naprawdę zadziwiającą, i co więcej – z zachowaniem szczególnie wysokich standardów jakości" – podkreślał przedstawiciel Fundacji Gatesów.

Uczestnicy spotkania zapoznali się z innymi działaniami skierowanymi do bibliotek, m.in: „Tablety w Twojej bibliotece", „Zakoduj robota… w bibliotece!", „Webinaria", „Strefy Innowacji", „Kierunek: Biblioteka", czy „LABiB".

Biblioteki publiczne stają się w coraz większym stopniu integralną częścią społeczności lokalnych. Zmieniają się, przechodzą transformację, świadczą nowe usługi, wykraczające poza ich tradycyjną działalność.

Darren Hoerner, Fundacja Billa i Melindy Gatesów

NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE

#MoreDigital Organizacje pozarządowe numerem jeden na Twitterze

Blisko 700 uczestników, 57 prelegentów z sześciu krajów, 400 odbiorców transmisji online, 26 tysięcy osób śledzących wydarzenie na Facebooku oraz hashtag #MoreDigital na pierwszym miejscu wśród najpopularniejszych hashtagów na Twitterze – to podsumowanie „Sektora 3.0", dwudniowej konferencji na temat wykorzystania Internetu i nowych technologii przez organizacje pozarządowe, która odbyła się w maju w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie.

Podczas konferencji wręczono nagrodę Nowe Technologie Lokalnie „Sektor 3.0" o wartości 40 tysięcy złotych, która trafiła do wrocławskiej Fundacji Katarynka. Fundacja ta stworzyła pierwszy w Polsce – i prawdopodobnie na świecie – portal pod nazwą Adapter, który udostępnia filmy dla osób niewidomych i słabosłyszących.

„Dzięki takim konferencjom rozumiemy lepiej to, co dzieje się w czasie rewolucji cyfrowej, która zmienia otaczającą nas rzeczywistość. Istotą zmieniającego się świata jest możliwość przetwarzania różnorodnych danych, w oparciu o które powstają zupełnie nowe usługi" – powiedział Michał Boni, poseł do Parlamentu Europejskiego podczas inauguracji spotkania. Maria Wasiak, Minister Infrastruktury i Rozwoju oraz Roman Dmowski, Wiceminister Administracji i Cyfryzacji przedstawili założenia programu „Cyfrowa Polska" i jego wpływ na rozwój technologiczny naszego kraju. Głos zabrali również goście zza granicy. W wystąpieniu „Człowiek, technologia, rozwój?" profesor Junseok Hwang z Uniwersytetu Seulskiego przedstawił swoją koncepcję zależności pomiędzy rozwojem społeczeństw a postępem technologicznym. Ivan Owen, reprezentujący fundację e-NABLE Community, opowiedział w jaki sposób można wykorzystać nowe technologie do czynienia dobra w służbie społecznej, m.in. drukarki 3D do tworzenia i taniego wytwarzania protez.

Uczestnicy konferencji mogli również wziąć udział w kilkunastu seminariach, z których największym zainteresowaniem cieszyły się m.in.: „Trzy media społecznościowe, które zdominują polski rynek", „Grywalizacja z wykorzystaniem urządzeń mobilnych", „Drony, kamery, wearables – moda czy rzeczywistość", „Big Data a selekcja treści w organizacji" oraz „Zbiórka funduszy w Internecie na przykładzie Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy". W programie nie zabrakło także ciekawych prezentacji wykorzystania ICT w działaniach organizacji pozarządowych.

Ogólnopolska konferencja „Sektor 3.0" to jeden z elementów programu PAFW „Nowe Technologie Lokalnie" realizowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

Dzięki takim konferencjom rozumiemy lepiej to, co dzieje się w czasie rewolucji cyfrowej, która zmienia otaczającą nas rzeczywistość. Istotą zmieniającego się świata jest możliwość przetwarzania różnorodnych danych, w oparciu o które powstają zupełnie nowe usługi.

Michał Boni, poseł do Parlamentu Europejskiego

PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

„Pod kirgiskim niebem”

Czy astronomię można wykorzystać do rozwoju kluczowych kompetencji edukacyjnych? Inicjatorzy projektu, zrealizowanego w Kirgistanie w 2015 r. przez Dom Spotkań im. Angelusa Silesiusa z Wrocławia w partnerstwie z kirgiską organizacją pozarządową Svet Lubvi z Biszkeku, pokazali, że jest to możliwe.

Działania projektu „Pod kirgiskim niebem” objęły nauczycieli fizyki, geografii i matematyki oraz uczniów ze szkół położonych w rejonie Suzak w obwodzie dżelalabadzkim. Jego celem było wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz aktywizacja ich pedagogów poprzez zachęcenie do podejmowania ciekawych inicjatyw edukacyjnych.

Placówki oświatowe uczestniczące w projekcie zostały wyłonione w drodze konkursu, a chętni nauczyciele wzięli udział w szkoleniach, dzięki którym dowiedzieli się jak zorganizować ciekawą lekcję z astronomii, poprowadzić obserwacje nieba i wykorzystać do tych celów nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne. „Szkolenia budziły ogromny entuzjazm i zainteresowanie, a ich program i przebieg przerósł najśmielsze oczekiwania zarówno uczestników jak i prowadzących. Nauczyciele, którzy początkowo przyszli by »zdobyć« dla szkoły sprzęt komputerowy, zakończyli kurs jako pasjonaci astronomii” – podkreśla prowadząca Ewelina Grądzka.

Szkoły otrzymały komputery i teleskopy oraz atlasy nieba i globusy. Powstały w nich kółka naukowe, a zajęcia z astronomii wzbogaciły ofertę edukacyjną dla uczniów. „Dodatkowe zajęcia sprawiają młodzieży dużo radości, gdyż pozwalają odkrywać nowe, zaskakujące rzeczy. Uczniowie budują modele Układu Słonecznego, prowadzą nocne obserwacje nieba, uczą się także własnoręcznie składać teleskop” – stwierdza z satysfakcją Jarosław Pióro, jeden z trenerów uczestniczących w projekcie. W zajęciach tych uczestniczą także rodzice i mieszkańcy lokalnej społeczności.

Projekt pokazał, że astronomia może stanowić doskonałe narzędzie do rozwoju umysłowego uczniów – uczy samodzielnego myślenia, zadawania pytań i poszukiwania odpowiedzi. Z kolei kirgiscy nauczyciele dostrzegają, że poznawanie tej nowej dziedziny poszerza ich horyzonty, przez co zyskują też nowe kompetencje.

Dodatkowe zajęcia sprawiają młodzieży dużo radości, gdyż pozwalają odkrywać nowe, zaskakujące rzeczy. Uczniowie budują modele Układu Słonecznego, prowadzą nocne obserwacje nieba, uczą się także własnoręcznie składać teleskop.

Jarosław Pióro, trener

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

V Konferencja Stypendystów Programu Kirklanda

Prawie 300 osób z 11 krajów Europy Środkowej i Wschodniej oraz Zakaukazia i Azji Centralnej wzięło udział w V Konferencji Absolwentów Programu Kirklanda, która odbyła się w maju w Warszawie. Gośćmi zjazdu byli między innymi: Profesor Leszek Balcerowicz, Jarosław Pietras oraz Andrew Nagorski. Tegoroczna konferencja została połączona z jubileuszem 15-lecia Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, w którym również brali udział byli stypendyści.

Odbywające się co trzy-cztery lata zjazdy absolwentów służą podtrzymywaniu więzi ich uczestników z Polską oraz między sobą, a także nawiązywaniu nowych kontaktów. Są również okazją do pogłębienia wiedzy Kirklandystów o Polsce, Unii Europejskiej oraz do dyskusji na temat możliwych kierunków przemian w krajach regionu. Na program konferencji składają się spotkania z wybitnymi ekspertami i znanymi osobami życia publicznego.

Stypendyści Kirklanda wysłuchali wystąpień poświęconych trzem tematom: transformacji systemowej, integracji europejskiej i stosunkom transatlantyckim. Profesor Leszek Balcerowicz, były Wicepremier i Minister Finansów, były Prezes NBP, Przewodniczący Rady Forum Obywatelskiego Rozwoju, wykładem „Perspektywy i problemy wzrostu gospodarczego w Europie" przybliżył zebranym wizję koniecznych reform zarówno w krajach UE, osłabionych gospodarczo niedawnym kryzysem, jak i w krajach Europy Środkowej i Wschodniej, borykających się z pułapkami rozwoju oraz konfliktem politycznym w regionie. Wystąpienie na temat kondycji Unii Europejskiej w niespokojnych czasach przygotował Jarosław Pietras, były Minister do spraw europejskich, Dyrektor Generalny w Radzie Unii Europejskiej. Podzielił się również z uczestnikami swoją wiedzą i doświadczeniem z procesu negocjacyjnego, który współprowadził na rzecz członkostwa Polski w Unii. Natomiast Andrew Nagorski, publicysta i pisarz, Przewodniczący Rady Dyrektorów PAFW, przedstawił swoje refleksje na temat „Stany Zjednoczone w świecie: 2000-2015", czyli w okresie działalności PAFW oraz funkcjonowania Programu Kirklanda. Po każdym wystąpieniu miała miejsce ożywiona dyskusja pomiędzy uczestnikami a prelegentami.

Uczestnicy spotkania wzięli również udział w spotkaniach tematycznych, z udziałem przedstawicieli polskich organizacji pozarządowych, poświęconych dzieleniu się polskimi doświadczeniami, m.in. w dziedzinie przeciwdziałania korupcji, roli działań obywatelskich w procesie transformacji oraz inicjatyw typu watch-dog. Ważnym tematem był problem migracji i jej społecznych konsekwencji. W przygotowanie spotkania aktywnie zaangażowali się sami absolwenci, którzy również poprowadzili warsztaty i panele tematyczne. „Program Kirklanda poszerzył moją wiedzę i horyzonty, dał poczucie wiary we własne siły, przekonanie, że mogę odnieść sukces. Cieszę się, że mogłem znowu spotkać się z ludźmi, którzy w nim uczestniczyli i go tworzyli" – powiedział Roman Kiflyuk, absolwent programu z rocznika 2003/04, obecnie członek Narodowej Rady ds. Radiofonii i Telewizji Ukrainy.

Program Kirklanda poszerzył moją wiedzę i horyzonty, dał poczucie wiary we własne siły, przekonanie, że mogę odnieść sukces. Cieszę się, że mogłem znowu spotkać się z ludźmi, którzy w nim uczestniczyli i go tworzyli.

Roman Kiflyuk, absolwent Programu Kirklanda

SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Raport niezależnego biegłego rewidenta **51**

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe na dzień 31.12.2015 **52**

Informacja dodatkowa do skonsolidowanego sprawozdania finansowego na dzień 31.12.2015 **55**

Raport niezależnego biegłego rewidenta

Do Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (zwanej dalej „Korporacją") obejmującego skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz powiązane z nim skonsolidowane sprawozdania z działalności i przepływów pieniężnych za rok finansowy zakończony w tym dniu wraz z informacją dodatkową do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Odpowiedzialność kierownictwa za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Kierownictwo odpowiada za sporządzenie i rzetelne przedstawienie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki, czyli za zaplanowanie, realizację i utrzymanie kontroli wewnętrznej odpowiedniej do sporządzenia i rzetelnego przedstawienia skonsolidowanego sprawozdania finansowego wolnego od istotnych zniekształceń powstałych w wyniku oszustwa lub błędu.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem jest wyrażenie opinii o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na podstawie przeprowadzonego badania. Badanie to przeprowadziliśmy zgodnie ze standardami rewizji finansowej powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Standardy te wymagają od nas zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, by uzyskać uzasadnioną pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest wolne od istotnych zniekształceń.

Badanie obejmuje procedury uzyskania dowodów księgowych na poprawność kwot i informacji przedstawionych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur zależy od subiektywnego osądu biegłego rewidenta, w tym oceny ryzyka powstania istotnych zniekształceń w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wynikłych z nadużycia lub błędu. Przy ocenie tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę wyniki kontroli wewnętrznej dotyczące przygotowania i rzetelnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego przez Korporację celem zaplanowania procedur rewizji finansowej odpowiednich do okoliczności, ale nie celem wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Korporacji. Wobec tego nie wyrażamy takiej opinii. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości stosowanych zasad rachunkowości oraz zasadności znaczących wartości szacunkowych przyjętych przez kierownictwo, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Naszym zdaniem, dowody uzyskane w wyniku badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii.

Opinia

Naszym zdaniem wskazane powyżej skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową Korporacji na dzień 31 grudnia 2015 roku, wyniki jej działalności oraz przepływy pieniężne za rok zakończony w tym dniu, zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

Warszawa, 29 kwietnia 2016 roku

Deloitte Polska Spółka z o.o.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzone na dzień 31 grudnia 2015 roku

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ SPORZĄDZONE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015 ROKU

AKTYWA

AKTYWA:		
Inwestycje wykazywane w wartości godziwej (Noty 3 i 5):		
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	53.359.264
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa		48.267.487
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa		21.875.218
Inwestycje alternatywne		47.685.972
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		18.076.940
Publiczny fundusz inwestycyjny – papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		701.431
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (Noty 3 i 5)		51.168.256
Należności z tytułu wykupu inwestycji		11.369.718
Grunty i środki trwałe netto (Nota 6)		4.657.851
Pożyczki pomniejszone o odpis aktualizujący w kwocie 332.993 USD (Nota 7)		3.143.940
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów i pozostałe aktywa		85.282
Aktywa razem	USD	260.391.359

ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA NETTO

ZOBOWIĄZANIA:		
Zobowiązania z tytułu dotacji (Nota 3)	USD	5.913.101
Zobowiązania i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów		272.079
Zobowiązania razem		6.185.180
AKTYWA NETTO NIEPODLEGAJĄCE OGRANICZENIOM (Nota 2)		254.206.179
Razem zobowiązania i aktywa netto	USD	260.391.359

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2015

		Niepodlegające ograniczeniom
Zmiany aktywów netto:		
Przychody:		
Odsetki i dywidendy	USD	2.720.187
Koszty:		
Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze		1.242.816
Koszty działalności operacyjnej		827.057
Koszty wynajmu		93.481
Amortyzacja		153.170
Razem koszty działalności operacyjnej		2.316.524
Dotacje (Nota 3)		(11.846.967)
Nadwyżka dotacji i kosztów nad przychodami		(11.443.304)
Zrealizowany zysk netto z inwestycji (Nota 5)		8.211.872
Niezrealizowana strata netto z tytułu spadku wartości inwestycji (Nota 5)		(15.677.230)
Strata netto z tytułu różnic kursowych (Nota 3)		(3.028.401)
Łączny spadek wartości aktywów netto		(21.937.063)
Aktywa netto na początek roku		276.143.242
Aktywa netto na koniec roku	USD	254.206.179

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2015

Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej:		
Spadek wartości aktywów netto	USD	(21.937.063)
Korekty w celu uzgodnienia spadku wartości aktywów netto ze środkami pieniężnymi netto wykorzystywanymi w działalności operacyjnej:		
Zrealizowany zysk netto z inwestycji		(8.211.872)
Niezrealizowana strata netto z tytułu spadku wartości inwestycji		15.677.230
Strata netto z tytułu różnic kursowych		3.028.401
Odpisy aktualizujące wartość udzielonych pożyczek		101.543
Amortyzacja		153.170
Zmniejszenie odsetek naliczonych od pożyczek		(481)
Zmniejszenie odsetek naliczonych od inwestycji		178.821
Zwiększenie stanu czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów		52.633
Zwiększenie stanu zobowiązań i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów		(61.198)
Zmniejszenie stanu zobowiązań z tytułu dotacji		1.881.844
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		(9.136.972)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej:		
Wpływy ze sprzedaży/wykupu inwestycji		76.765.801
Wydatki na nabycie inwestycji		(35.470.522)
Udzielone pożyczki		(4.183.008)
Wpływy ze spłaty udzielonych pożyczek		4.758.205
Wydatki na nabycie środków trwałych		(52.836)
Wpływy netto z działalności inwestycyjnej		41.817.640
Wpływ zmiany kursu wymiany walut na środki pieniężne i ich ekwiwalenty		(1.755.144)
Zwiększenie stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów netto		30.925.524
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku		20.242.732
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	USD	51.168.256

Informacje uzupełniające na temat działalności inwestycyjnej rozliczanej w formie bezgotówkowej
W dniu 31 grudnia 2015 r. Fundacja dokonała sprzedaży inwestycji w kwocie 11 369 718 USD, która została ujęta jako zwiększenie salda należności z tytułu wykupu inwestycji oraz zmniejszenie salda inwestycji alternatywnych wykazywanych w wartości godziwej.

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2015 roku

1. ORGANIZACJA FUNDACJI

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (zwana dalej „Fundacją", a wspólnie ze swoją jednostką zależną "Korporacją"), to amerykańska organizacja non-profit, założona 11 sierpnia 1999 r. Fundacja została założona przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości (zwany dalej „Funduszem") w celu realizacji zadań określonych w Ustawie z 1989 r. o wspieraniu demokracji w Europie Wschodniej („Support for East European Democracy Act") poprzez rozwijanie skutecznych programów pomocowych i sprawdzonych w praktyce działań Funduszu, a także podejmowanie innych inicjatyw rozwojowych sprzyjających demokratyzacji polskiej polityki i urynkowieniu polskiej gospodarki.

Działania Fundacji koncentrują się na trzech głównych obszarach: (i) inicjatywach w zakresie edukacji, (ii) rozwoju społeczności lokalnych oraz (iii) upowszechnianiu polskich doświadczeń związanych z transformacją. Do realizacji zadań związanych z indywidualnymi dotacjami Fundacja wyszukuje organizację zewnętrzną, której powierza zarządzanie danym programem (zazwyczaj dobrze funkcjonującą polską organizację pozarządową), co pozwala na optymalne wykorzystanie zasobów Fundacji. Fundacja nie posiada udziałów ani nie sprawuje kontroli w organizacjach zewnętrznych zarządzających programami.

Za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej Fundacja otworzyła w Polsce swoje przedstawicielstwo (zwane dalej „Przedstawicielstwem"), którego celem jest promowanie Fundacji, udzielanie informacji oraz doradzanie Fundacji w związku z realizacją jej zadań.

Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich Sp. z o.o. (PAFPIO) jest osobno zarządzaną jednostką zależną Fundacji, zajmującą się udzielaniem pożyczek organizacjom pozarządowym, stowarzyszeniom i innym inicjatywom non-profit w Polsce. W dniu 31 maja 2011 r. Fundusz przekazał Fundacji 100% udziałów („Udziały") PAFPIO w formie dotacji. PAFPIO jest niezależnie od Fundacji działającym podmiotem gospodarczym, a ponieważ Fundacja jest właścicielem wszystkich udziałów w Funduszu, księgowość PAFPIO jest skonsolidowana z rachunkami Fundacji, zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki ("US GAAP").

2. PODSTAWA PREZENTACJI SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Korporacja jest zobowiązana do prezentacji skonsolidowanych informacji o swojej sytuacji finansowej i działalności w podziale na grupy aktywów netto. Na dzień 31 grudnia 2015 r. saldo aktywów netto zostało w całości sklasyfikowane jako niepodlegające ograniczeniom. Do aktywów netto niepodlegających ograniczeniom zalicza się aktywa netto, których wykorzystanie nie jest ograniczone warunkami narzuconymi przez fundatora.

3. PODSTAWOWE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

ZASADY KONSOLIDACJI

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przygotowane zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych i zawiera dane finansowe Fundacji i PAFPIO, jej jedynej jednostki zależnej. Przy konsolidacji wyeliminowano wszystkie salda rozliczeń wzajemnych i transakcji zawartych między tymi jednostkami.

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2015 roku

SZACUNKI

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych wymaga od kierownictwa dokonania szacunków i przyjęcia założeń, które wpływają na wartość wykazywanych aktywów i pasywów, na aktywa i zobowiązania warunkowe ujawnione na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również na wysokość przychodów i kosztów wykazywanych w okresie sprawozdawczym. Faktycznie osiągnięte wyniki mogą różnić się od wartości szacunkowych.

INWESTYCJE WYKAZYWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

Korporacja ujmuje transakcje dotyczące inwestycji w dniu ich zawarcia. Przychody z tytułu odsetek i dywidend, niezrealizowane i zrealizowane zyski i straty wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności. Inwestycje Korporacji wchodzą w skład aktywów Fundacji. Korporacja korzysta z usług profesjonalnych firm inwestycyjnych i doradców, którzy zarządzają inwestycjami i nadzorują ich stan. Szczegółowy opis inwestycji Korporacji znajduje się w Nocie 5.

Inwestycje Korporacji są wyceniane w wartości godziwej i ujawniane zgodnie z hierarchią wartości godziwej przedstawioną w standardzie „Kodyfikacja Standardów Rachunkowości" (Accounting Standards Codification, ASC) temat 820, „Ujawnianie i Wycena Wartości Godziwej" opracowanego przez Radę Standardów Rachunkowości Finansowej (Financial Accounting Standards Board). Hierarchia wartości godziwej określa wartość godziwą jako cenę możliwą do uzyskania w standardowej transakcji sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania, przeprowadzonej między uczestnikami rynku w dniu wyceny. Inwestycje Korporacji klasyfikuje się do odpowiedniego poziomu hierarchii wartości godziwej, który uwzględnia w pierwszej kolejności nieskorygowane ceny notowane na aktywnych rynkach, zgodnie z zasadami przedstawionymi poniżej:

- **Poziom 1:** Ta metoda wykorzystuje jako dane wejściowe notowane, niekorygowane ceny identycznych aktywów lub zobowiązań z aktywnych rynków, do których jednostka ma dostęp na koniec okresu sprawozdawczego.
- **Poziom 2:** Dane wejściowe nie są cenami notowanymi na aktywnych rynkach, można je zaobserwować (bezpośrednio lub pośrednio) na rynku na koniec okresu sprawozdawczego, zaś wartość godziwą można ustalić przy użyciu modeli lub innych metod wyceny.
- **Poziom 3:** Dane wejściowe to informacje, których nie można zaobserwować na rynku, ponieważ dane aktywa lub zobowiązania nie są przedmiotem obrotu (lub obrót ten jest bardzo mały), a jednostka sprawozdawcza wykorzystuje szacunki i założenia dotyczące wyceny danego składnika aktywów lub zobowiązań, w tym założenia dotyczące ryzyka. Dane służące do ustalania wartości godziwej są w dużej mierze oparte o subiektywną ocenę. Ze względu na istotną niepewność tych szacunków wielkości te mogą znacząco różnić się od wartości wykorzystywanych w przypadku istnienia aktywnego rynku obrotu tymi aktywami i zobowiązaniami.

Poziom klasyfikacji instrumentu finansowego w ramach hierarchii wartości godziwej wyznacza się w oparciu o dane wejściowe najniższego szczebla, które mają istotny wpływ na wycenę wartości godziwej. Niektóre instrumenty wycenia się na podstawie wartości aktywów netto (NAV) jednostek inwestycyjnych. NAV wylicza się jako wartość aktywów stanowiących własność jednostki inwestycyjnej, pomniejszoną o jej zobowiązania. Wartość godziwa inwestycji wycenianych w oparciu o NAV stanowi część NAV przypisaną Korporacji. Poniżej przedstawiono opis metod wyceny instrumentów wycenianych w wartości godziwej, z uwzględnieniem ogólnej klasyfikacji tych instrumentów zgodnie z hierarchią wartości godziwej:

- ***Akcje zwykłe i uprzywilejowane oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu:*** Inwestycje kapitałowe oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu (głównie papiery wartościowe emitowane przez polski rząd) wycenia się na podstawie kursu zamknięcia podawanego przez najważniejsze giełdy. Akcje zwykłe i uprzywilejowane oraz niektóre papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu należą do pierwszego poziomu hierarchii wartości godziwej.

- ***Publiczne fundusze inwestycyjne:*** Jednostki uczestnictwa i papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu: Są to publiczne jednostki inwestycyjne wyceniane w oparciu o wartość NAV określoną przez zarządzające nimi podmioty. W przypadku publicznych funduszy inwestycyjnych wartość aktywów netto (NAV) stanowi cena notowana na aktywnym rynku, klasyfikowana na pierwszym poziomie hierarchii wartości godziwej.
- ***Prywatny fundusz inwestycyjny:*** Jednostki uczestnictwa: jest to prywatna jednostka inwestycyjna wyceniana w oparciu o wartość NAV określoną przez podmiot zarządzający. Wartość aktywów netto (NAV) prywatnego funduszu inwestycyjnego, o którym mowa powyżej, klasyfikuje się na drugim poziomie hierarchii wartości godziwej, ponieważ jej cena jednostkowa nie jest ceną notowaną na aktywnym rynku, lecz wyliczaną w oparciu o inwestycje pozostające w obrocie na aktywnym rynku. Korporacja może dokonać wykupu inwestycji w dniu jej wyceny lub w krótkim terminie bez żadnych ograniczeń.
- ***Inwestycje alternatywne:*** Są to prywatne jednostki inwestycyjne wyceniane w oparciu o wartość NAV określoną przez podmioty nimi zarządzające. Inwestycje uznane przez jednostkę zarządzającą za niemożliwe do upłynnienia i/lub nieposiadające łatwej do sprawdzenia wartości rynkowej wycenia się na podstawie bieżących szacunków dokonanych przez zarządzających jednostkami inwestycyjnymi. Metody wyceny i dane wsadowe ustala zarządzający jednostką inwestycyjną. Inwestycje alternatywne klasyfikuje się na trzecim poziomie hierarchii wartości godziwej.

ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

Dla celów skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, do ekwiwalentów środków pieniężnych Korporacja zalicza wszystkie instrumenty finansowe o wysokiej płynności i pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy na dzień zakupu.

DOTACJE I ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOTACJI

Dotacje są ujmowane jako koszty dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności oraz zobowiązania z tytułu dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej z chwilą zatwierdzenia zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Dyrektorów, zakończenia negocjacji z beneficjentem oraz podpisania umowy dotacji przez strony.

OTRZYMANE GRANTY

Otrzymane granty są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności jako przychód w okresie, w którym została zawarta umowa grantu pomiędzy Korporacją a darczyńcą, jeżeli darczyńca nie ustanowił żadnych warunków lub w przypadku, gdy warunki zostały nałożone, ale prawdopodobieństwo, że Korporacja ich nie spełni, jest niewielkie.

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I DYWIDEND

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane na zasadzie memoriałowej. Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w okresie, w którym ogłoszona została wypłata dywidendy, jeżeli Korporacja była w posiadaniu danego papieru wartościowego na dzień ustalenia prawa do dywidendy.

WALUTA OBCA

Walutą funkcjonalną i sprawozdawczą Korporacji jest dolar amerykański (USD). Walutą funkcjonalną Przedstawicielstwa Fundacji i PAFPIO jest polski złoty (PLN). Przychody i koszty denominowane w PLN przeliczane są na USD w ciągu roku po aktualnych kursach wymiany. Aktywa i zobowiązania denominowane w PLN przelicza się po kursie spot obowiązującym na koniec roku. Korekty z przeszacowania i przeliczenia ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności.

USŁUGI ŚWIADCZONE BEZPŁATNIE

Amerykańscy członkowie Rady Dyrektorów Korporacji nie otrzymują żadnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia swoich obowiązków. Osoby te poświęcają Korporacji znaczną ilość czasu. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie uwzględniono kosztów z tytułu takich nieodpłatnych usług ze względu na brak obiektywnej podstawy do ich wyceny. Przewodniczący Rady Dyrektorów Korporacji („Przewodniczący") otrzymuje honorarium z tytułu pełnienia swojej funkcji. Polscy członkowie Rady Dyrektorów Korporacji, niebędący członkami Zarządu Fundacji, otrzymują wynagrodzenie za wsparcie merytoryczne i konsultacje na rzecz Korporacji. W roku zakończonym 31 grudnia 2015 r. łączne wynagrodzenie polskich członków Rady Dyrektorów oraz Przewodniczącego wyniosło 38 608 USD.

AMORTYZACJA

Grunty i środki trwałe są początkowo wykazywane w cenie nabycia. Wszelkie środki trwałe oprócz gruntów, które nie podlegają amortyzacji, amortyzowane są metodą liniową w szacowanym okresie użytkowania w następujący sposób: podniesienie wartości gruntu - 15 lat, budynki - 39 lat, sprzęt komputerowy, oprogramowanie, meble i samochody - od 3 do 5 lat.

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

Usługi specjalistyczne, koszty posiedzeń Rady Dyrektorów, koszty podróży, zakwaterowania i wyżywienia poniesione w związku z działalnością Korporacji, koszty administracyjne i podatek dochodowy płacony przez PAFPIO oraz odpisy aktualizujące wartość udzielonych pożyczek są klasyfikowane jako koszty działalności operacyjnej.

RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe to możliwość poniesienia straty z powodu niedotrzymania warunków umowy przez kontrahenta. O ile odpowiednie dokumenty nie stanowią inaczej, Korporacja nie wymaga zabezpieczenia instrumentów finansowych ani kredytów, z którymi wiąże się ryzyko kredytowe. Na dzień 31 grudnia 2015 r. w Korporacji występowała ekspozycja kredytowa wynikająca głównie z instrumentów dłużnych wchodzących w skład jej portfela inwestycyjnego oraz z pożyczek udzielonych przez PAFPIO. Maksymalny poziom ryzyka poniesienia strat na tych aktywach odzwierciedlają odpowiednie kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

4. DOTACJA Z POLSKO-AMERYKAŃSKIEGO FUNDUSZU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zgodnie z umową podpisaną w 1999 r. pomiędzy Funduszem a Rządem Stanów Zjednoczonych oraz w porozumieniu z Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Fundusz zwrócił 120 mln USD ze swoich aktywów Departamentowi Skarbu Stanów Zjednoczonych i wniósł pozostałe aktywa do Fundacji zgodnie z umową dotacji podpisaną między Funduszem a Fundacją (z późniejszymi zmianami, „Umowa dotacji"). Łączna kwota przekazana przez Fundusz Fundacji wyniosła 255,3 mln USD i została zaksięgowana jako aktywa netto niepodlegające ograniczeniom. Zgodnie z ostatnim aneksem do Umowy dotacji, została ona rozwiązana wraz z likwidacją Funduszu w dniu 27 grudnia 2011r., z wyjątkiem pewnych postanowień, które pozostały w mocy po jej rozwiązaniu, w tym postanowienia, zgodnie z którym Rząd Stanów Zjednoczonych ma prawo zażądać od Fundacji zwrotu aktywów otrzymanych od Funduszu, łącznie z osiągniętym na nich zyskiem, do Skarbu Państwa USA, jeżeli uzna, że Fundacja dotowała lub w inny sposób finansowała działalność niezgodną z prawem.

5. INWESTYCJE WYKAZYWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

Opis metodologii i założeń wykorzystanych do ustalenia wartości godziwej inwestycji Korporacji znajduje się powyżej, w Nocie 3 „Inwestycje wykazywane w wartości godziwej".

Koszt, wartość godziwą i skumulowane niezrealizowane zyski (straty) z inwestycji na dzień 31 grudnia 2015 r. przedstawia poniższa tabela.

		Koszt		Wartość godziwa		Skumulowany niezrealizowany wzrost (spadek) wartości
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	28.573.121	USD	53.359.264	USD	24.786.143
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa		48.463.365		48.267.487		(195.878)
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa		15.000.606		21.875.218		6.874.612
Inwestycje alternatywne		38.010.081		47.685.972		9.675.891
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		18.885.503		18.076.940		(808.563)
Publiczny fundusz inwestycyjny – papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		716.639		701.431		(15.208)
	USD	149.649.315	USD	189.966.312	USD	40.316.997

Niezrealizowany wzrost (spadek) wartości inwestycji oraz zrealizowany zysk netto z inwestycji za rok zakończony 31 grudnia 2015 przedstawia poniższa tabela.

		Niezrealizowany wzrost (spadek) wartości netto		Zrealizowany zysk / (strata) netto
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	(5.810.228)	USD	6.431.423
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa		(7.533.437)		3.102.383
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa		267.258		-
Inwestycje alternatywne		(2.698.383)		(741.286)
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		104.206		(331.935)
Publiczny fundusz inwestycyjny – papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		(6.646)		(248.713)
	USD	(15.677.230)	USD	8.211.872

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2015 roku

W tabeli poniżej przedstawiono inwestycje Korporacji na dzień 31 grudnia 2015 r., wykazywane w wartości godziwej w poszczególnych okresach rozliczeniowych, według poziomów hierarchii opisanych w Nocie 3:

	Wartość godziwa na koniec okresu sprawozdawczego			
	Ceny identycznych aktywów notowane na aktywnych rynkach (Poziom 1)	Inne znaczące obserwowalne dane (Poziom 2)	Znaczące nieobserwowalne dane (Poziom 3)	Razem
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD 53.359.264	USD -	USD -	USD 53.359.264
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa	48.267.487	-	-	48.267.487
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa	-	21.875.218	-	21.875.218
Inwestycje alternatywne	-	-	47.685.972	47.685.972
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu	18.076.940	-	-	18.076.940
Publiczny fundusz inwestycyjny – papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu	701.431	-	-	701.431
	USD 120.405.122	USD 21.875.218	USD 47.685.972	USD 189.966.312
% sumy	63,4%	11,5%	25,1%	100,0%

W roku zakończonym 31 grudnia 2015 nie nastąpiło przeniesienie inwestycji między poziomami 1, 2 i 3. Na dzień 1 stycznia 2016 r. środki pieniężne Korporacji w kwocie 34,15 mln USD zostały zainwestowane w jeden dotychczasowy oraz cztery nowe alternatywne fundusze inwestycyjne, które będą w pierwszej kolejności podlegały wycenie w oparciu o nieobserwowalne dane na podstawie wartości NAV jednostki inwestycyjnej (uproszczenie). Z tego względu inwestycje, o których mowa powyżej, zostaną sklasyfikowane na poziomie trzecim w hierarchii wartości godziwej. Z kwoty 34,15 mln USD środków pieniężnych zainwestowanych w dniu 1 stycznia 2016 r. 27% podlega wykupowi w okresach miesięcznych, podczas gdy pozostała kwota w chwili obecnej nie podlega wykupowi, ponieważ fundusze inwestycyjne wprowadziły zasadę pełnego wykupu w okresach do trzech lat. Procentową wartość kwoty 34,15 mln USD oraz warunki wykupu funduszy inwestycyjnych przedstawiono poniżej: (a) 7% w terminie czterech kolejnych kwartałów, (b) 22% w terminie ośmiu kolejnych kwartałów, (c) 22% co dwa lata oraz (d) 22% co trzy lata. W związku z ograniczeniami dotyczącymi wykupu kwota, jaką Korporacja ostatecznie uzyska ze sprzedaży inwestycji, o których mowa powyżej, będzie prawdopodobnie różnić się od wartości godziwej ustalonej na chwilę obecną.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie zmian wartości godziwej inwestycji alternatywnych Korporacji z poziomu 3 na dzień 31 grudnia 2015 roku:

Wartość godziwa na początek okresu	Zrealizowana strata netto	Niezrealizowany spadek wartości netto	Nabycia	Sprzedaż	Wartość godziwa na koniec okresu	Skumulowany niezrealizowany wzrost wartości netto na koniec roku
$ 71.409.660	$ (741.286)	$ (2.698.383)	$ 1.669.159	$ (21.953.178)	$ 47.685.972	$ 9.675.891

Zrealizowany zysk netto i niezrealizowany spadek wartości netto dla inwestycji z poziomu 3 ujęto w odpowiednich pozycjach skonsolidowanego sprawozdania z działalności.

Przychody z odsetek i dywidendy wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności obejmują kwotę ok. 0,8 mln USD stanowiącą dywidendę przekazaną przez fundusze inwestycyjne zarządzające aktywami Korporacji.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o inwestycjach Korporacji z poziomów 2 i 3, wycenionych ze względów praktycznych metodą wartości aktywów netto funduszy inwestycyjnych (NAV), sklasyfikowanych według strategii inwestycyjnej, na dzień 31 grudnia 2015 roku.

	Wartość godziwa	Częstotliwość wykupu	Okres od powiadomienia do wykupu	
Poziom 2:				
Międzynarodowe	USD 21.875.218	Codziennie	10 dni roboczych	(a)
Poziom 3:				
Multi-strategy	28.638.004	Kwartalnie/w ciągu roku	45-90 dni	(b)
Rynki wschodzące	12.663.138	Miesięcznie	6-30 dni	(c)
Event driven	3.251.376	Powyżej 1 roku	90 dni	(d)
Private equity	3.133.454	Niepodlegające możliwości wykupu	Nie dotyczy	(e)
	47.685.972			
	USD 69.561.190			

Uwaga: Poza pozycjami przedstawionymi w nocie (e) poniżej Korporacja nie posiada niewykonanych zobowiązań inwestycyjnych.

Kwota uzyskana ostatecznie z potencjalnej sprzedaży inwestycji sklasyfikowanych na poziomie 2 i 3 różniłaby się prawdopodobnie od wartości godziwej tych inwestycji na dzień 31 grudnia 2015 r.

(a) Międzynarodowe: Kategoria obejmuje jeden fundusz, którego celem jest osiągnięcie długotrwałego wzrostu głównie poprzez inwestowanie w zróżnicowany portfel papierów wartościowych spółek mających siedzibę poza Stanami Zjednoczonymi. Fundusz inwestuje głównie na ustabilizowanych rynkach międzynarodowych; część jego aktywów może być jednak inwestowana na rynkach wschodzących.

(b) Multi-strategy: Do tej kategorii należą alternatywne fundusze inwestycyjne realizujące różnorodne strategie inwestowania, w tym long/short equity, event driven, kredytowe, merger arbitrage, aktywa zagrożone i transakcje prywatne, przede wszystkim z Ameryki Północnej, Europy i Azji (99% tej kategorii). 26% tej kategorii stanowią

inwestycje niepodlegające obecnie możliwości wykupu, ponieważ jednostka zarządzająca inwestycją wymaga od inwestora ich pełnego wykupu w okresie czterech kolejnych kwartałów. 1% tej kategorii stanowią inwestycje niepodlegające obecnie możliwości wykupu, ponieważ środki mają być wypłacane z chwilą sprzedaży aktywów przez fundusz. Określenie terminu ich sprzedaży nie jest jednak możliwe.

(c) Rynki wschodzące: Ta kategoria obejmuje dwa alternatywne fundusze inwestycyjne realizujące wyłącznie strategię long equity i inwestujące na rynkach wschodzących. Jeden z funduszy, stanowiący 55% tej kategorii, inwestuje wyłącznie w regionie Azji i Pacyfiku z wyłączeniem Japonii, głównie na rynkach wschodzących, ale rozważa również inwestycje w Australii i Nowej Zelandii. Drugi fundusz, z udziałem 45% w tej kategorii, inwestuje w papiery wartościowe spółek o małej i średniej kapitalizacji rynkowej na rynkach wschodzących.

(d) Event driven: Ta kategoria obejmuje jeden fundusz, który inwestuje we wszelkie rodzaje papierów wartościowych z ekspozycją na kapitał i/lub inwestycje kredytowe, w tym aktywa zagrożone, przede wszystkim na rozwiniętych rynkach Ameryki Północnej i Europy. Korporacja złożyła do funduszu zlecenie całkowitego wykupu. Ok. 85% kwoty ma zostać przekazana do 31 lipca 2016 r., podczas gdy terminu zapłaty pozostałych 15% nie można określić.

(e) ***Private equity***: Do tej kategorii należą dwie inwestycje w fundusze private equity inwestujące w sektor energetyczny w Ameryce Północnej. Korporacja zobowiązała się zainwestować w te fundusze 9,0 mln USD (po 4,5 mln USD w każdy), a na dzień 31 grudnia 2015 r. pozostałe zobowiązania Fundacji wobec tych funduszy wynosiły włącznie 5,9 mln USD. Inwestycje w te fundusze nie podlegają obecnie możliwości wykupu, ponieważ środki mają być wypłacane z chwilą sprzedaży aktywów przez fundusze. Określenie terminu ich sprzedaży nie jest jednak możliwe. Zgodnie z dokumentami funduszy, wszystkie środki zostaną wypłacone przed terminem likwidacji każdego funduszu (który może zostać przedłużony o dwa lata), tj. w 2022 r. dla pierwszego oraz w 2025 r. dla drugiego funduszu.

6. GRUNTY I ŚRODKI TRWAŁE

Na dzień 31 grudnia 2015 r. na grunty i środki trwałe składały się:

Grunty	USD	1.913.359
Podniesienie wartości gruntu		174.158
Budynek		2.769.692
Sprzęt komputerowy i oprogramowanie		145.804
Umeblowanie i wyposażenie		250.449
Samochody		70.391
		5.323.853
Minus umorzenie i amortyzacja		666.002
Wartość księgowa netto	USD	4.657.851

7. POŻYCZKI I ODPISY AKTUALIZUJĄCE WARTOŚĆ POŻYCZEK

Pożyczki udzielane są przez Polsko–Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich [PAFPIO] i wykazywane w pozostałej do spłaty kwocie kapitału z naliczonymi odsetkami, pomniejszonej o wartość odpisu na wypadek nieściągalności pożyczki. Odsetki od pożyczek ujmuje się w przychodach i wylicza na podstawie pozostałych do spłaty kwot kapitału przy zastosowaniu odpowiedniej stawki. Z naliczania odsetek rezygnuje się w momencie wypowiedzenia umowy pożyczki lub powstania wątpliwości co do jej ściągalności.

Odpis aktualizujący wartość pożyczek jest utrzymywany na takim poziomie ustalonym przez kierownictwo PAFPIO, żeby jego wartość wystarczała do pokrycia potencjalnych strat w portfelu pożyczek. Wartość tę ustala się na podstawie ryzyka straty związanego z sytuacją konkretnego pożyczkobiorcy, w tym z jego sytuacją finansową, historią spłaty zobowiązań i wartością zabezpieczeń, a także innych czynników i szacunków, które podlegają zmianie w miarę upływu czasu. Szacunki ryzyka straty oraz wysokości odpisu od pożyczki mają charakter subiektywny, a ostateczna

wysokość strat może się od nich różnić. Wartości szacunkowe podlegają okresowym przeglądom, których dokonuje kierownictwo PAFPIO. Niezbędne korekty ujmuje się w okresach, w których kierownictwo otrzymało informację o konieczności ich wprowadzenia. Odpis aktualizujący wartość pożyczek zwiększa się o rezerwy księgowane w ciężar kosztów operacyjnych i zmniejsza o odpisy po uwzględnieniu kwot odzyskanych. Działania windykacyjne kontynuuje się po spisaniu pożyczki w straty przez kierownictwo PAFPIO, co umożliwia odzyskania należnych kwot.

Zmiany stanu odpisu aktualizującego wartość pożyczek ujętego przez PAFPIO za rok zakończony 31 grudnia 2015:

Bilans otwarcia	USD	365.210
Dodatkowy odpis aktualizujący odniesiony w koszty operacyjne netto		101.543
Odzyskane pożyczki uprzednio objęte odpisem aktualizacyjnym		(59.669)
Pożyczki spisane		(37.587)
Korekta z tytułu przewalutowania		(36.504)
Bilans zamknięcia	USD	332.993

8. ZOBOWIĄZANIA

Na dzień 31 grudnia 2015 r. Korporacja zatwierdziła 14 programów o łącznej wartości 14,7 mln USD, których realizacja była uwarunkowania zakończeniem negocjacji dotyczących dotacji i podpisaniem umowy dotacji satysfakcjonującej strony. Po 31 grudnia 2015 roku Korporacja podpisała umowy dotacji dotyczące tych programów w łącznej kwocie 5,3 mln USD.

9. KWESTIE PODATKOWE

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI

W Stanach Zjednoczonych Fundacja jest zwolniona z federalnych podatków dochodowych na podstawie artykułu 501(c)(3) amerykańskiego Kodeksu Podatkowego (Internal Revenue Code) i została sklasyfikowana jako podmiot niebędący prywatną fundacją w rozumieniu artykułu 509(a)(1) Kodeksu. Ponadto Fundacja jest zwolniona z podatków stanowych i lokalnych.

POLSKA

Polskie Przedstawicielstwo Fundacji nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych w Polsce. PAFPIO jest polską spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, podlegającą opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych. W roku zakończonym 31 grudnia 2015 r., podatek dochodowy PAFPIO wyniósł 40 079 USD i został ujęty w kosztach operacyjnych w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności.

10. WYDARZENIA PO ZAKOŃCZENIU OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO

Korporacja oceniła wydarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego do dnia 29 kwietnia 2016 r., czyli daty sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, i uznała, że nie wystąpiły żadne dodatkowe zdarzenia wymagające uwzględnienia w formie korekt lub ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień i za rok zakończony 31 grudnia 2015.

RADA DYREKTORÓW

* stan na czerwiec 2016

ANDREW NAGORSKI - PRZEWODNICZĄCY
Wielokrotnie nagradzany dziennikarz i pisarz, były korespondent zagraniczny i Szef Redakcji (Senior Editor) Newsweek International

JOHN P. BIRKELUND - *Przewodniczący do maja 2012, obecnie: Chairman Emeritus*
Senior Advisor Saratoga Partners, były Przewodniczący Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

MAREK BELKA *(do czerwca 2010)*
Były Premier RP, były Sekretarz Komisji Gospodarczej ONZ dla Europy, były Dyrektor Departamentu Europejskiego Międzynarodowego Funduszu Walutowego, były Prezes Narodowego Banku Polskiego

JOSEPH C. BELL
Senior Partner w Hogan Lovells

ALFRED B. BIEĆ
Były Podsekretarz Stanu w Urzędzie Rady Ministrów, Sekretarz KERM, były Prezes Zarządu Banku PEKAO Nowy Jork i Banku Pocztowego

FREDERICK M. BOHEN
Były Wiceprezydent i Dyrektor Zarządzający, Uniwersytet Rockefellera

MICHAŁ BONI *(do stycznia 2008)*
Poseł do Parlamentu Europejskiego, były Minister Administracji i Cyfryzacji, były Minister Pracy, ekspert ds. rynku pracy i polityki społecznej

ZBIGNIEW BRZEZIŃSKI – *do listopada 2015 r., obecnie: Director Emeritus*
Były Doradca Prezydenta USA ds. Bezpieczeństwa Narodowego, Doradca w Centrum Studiów Strategicznych i Międzynarodowych, były Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

ROBERT G. FARIS – *do listopada 2015 r., obecnie: Director Emeritus*
Przewodniczący Rady Dyrektorów Enterprise Investors Corporation, były Prezes i Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

ANNA FORNALCZYK
Była Prezes Urzędu Antymonopolowego (obecnie UOKiK)

CHRISTOPHER HILL
Dziekan Josef Korbel School of International Studies, University of Denver, były Ambasador w Iraku, Korei, Polsce, Macedonii, były specjalny wysłannik w czasie kryzysu w Kosowie, były zastępca sekretarza stanu ds. Azji Wschodniej i Pacyfiku, przewodniczący delegacji USA na forum rozmów sześciostronnych w sprawie programu nuklearnego Korei Północnej

GEOFFREY HOGUET
Członek Zarządu GRH Holdings, LLC

ALEKSANDER KOJ – *do listopada 2010, obecnie: Director Emeritus*
Profesor w Instytucie Biologii Molekularnej Uniwersytetu Jagiellońskiego, były rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego

JERZY KOŹMIŃSKI
Były Ambasador RP w USA, Prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

DAVID NIEMIEC
Senior Advisor Saratoga Partners

KRZYSZTOF PAWŁOWSKI
Prezydent Wyższej Szkoły Biznesu-National Louis University w Nowym Sączu, były Senator RP

NICHOLAS A. REY
Były Ambasador USA w Polsce, Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

CARLA H. SKODINSKI
Wiceprezes i Dyrektor Inwestycyjny, KCM, LLC

AMBASADOR USA W POLSCE, UCZESTNICZĄCY W PRACACH RADY DYREKTORÓW
PAUL W. JONES

ZARZĄD I PRACOWNICY

* stan na czerwiec 2016

Prezes Fundacji
JERZY KOŹMIŃSKI

Dyrektor Przedstawicielstwa w Polsce
GRZEGORZ JĘDRYS

Dyrektorzy Programowi:
RADOSŁAW JASIŃSKI
RENATA KOŹLICKA-GLIŃSKA
KATARZYNA MANISZEWSKA
JOANNA LEMPART-WINNICKA

Kierownicy Programowi:
MIROSŁAW CZYŻEWSKI
AGNIESZKA MAZUR
KATARZYNA ŚWIĄTKIEWICZ

Główna Księgowa
AGNIESZKA KWIATKOWSKA

Kontroler Finansowy Programów
MIRA OSIECKA

Specjalista ds. Public Relations
PRZEMYSŁAW ZAROŃ

Koordynator Programowy
KALINA GRZESZUK-ZAJĄCZKOWSKA

Księgowość
GRAŻYNA SKRZYPIEC

Asystenci / Administracja:
JOANNA RECHNIO
JUSTYNA FLORCZAK
KAROLINA JOCZ
TOMASZ WOJCIECHOWSKI

Dyrektor Finansowy i Sekretarz Rady Dyrektorów
NORMAN E. HASLUN III

Starszy Konsultant
C. DOUGLAS ADES

Analityk Finansowy
GRZEGORZ BORCZYK

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

299 Park Avenue, 6th floor
New York, NY 10171, USA
Tel. 212-739-0804

PRZEDSTAWICIELSTWO PAFW W POLSCE

ul. Królowej Marysieńki 48
02-954 Warszawa
tel. (48 22) 550-28-00
fax (48 22) 550-28-01
e-mail: paff@pafw.pl
www.pafw.pl